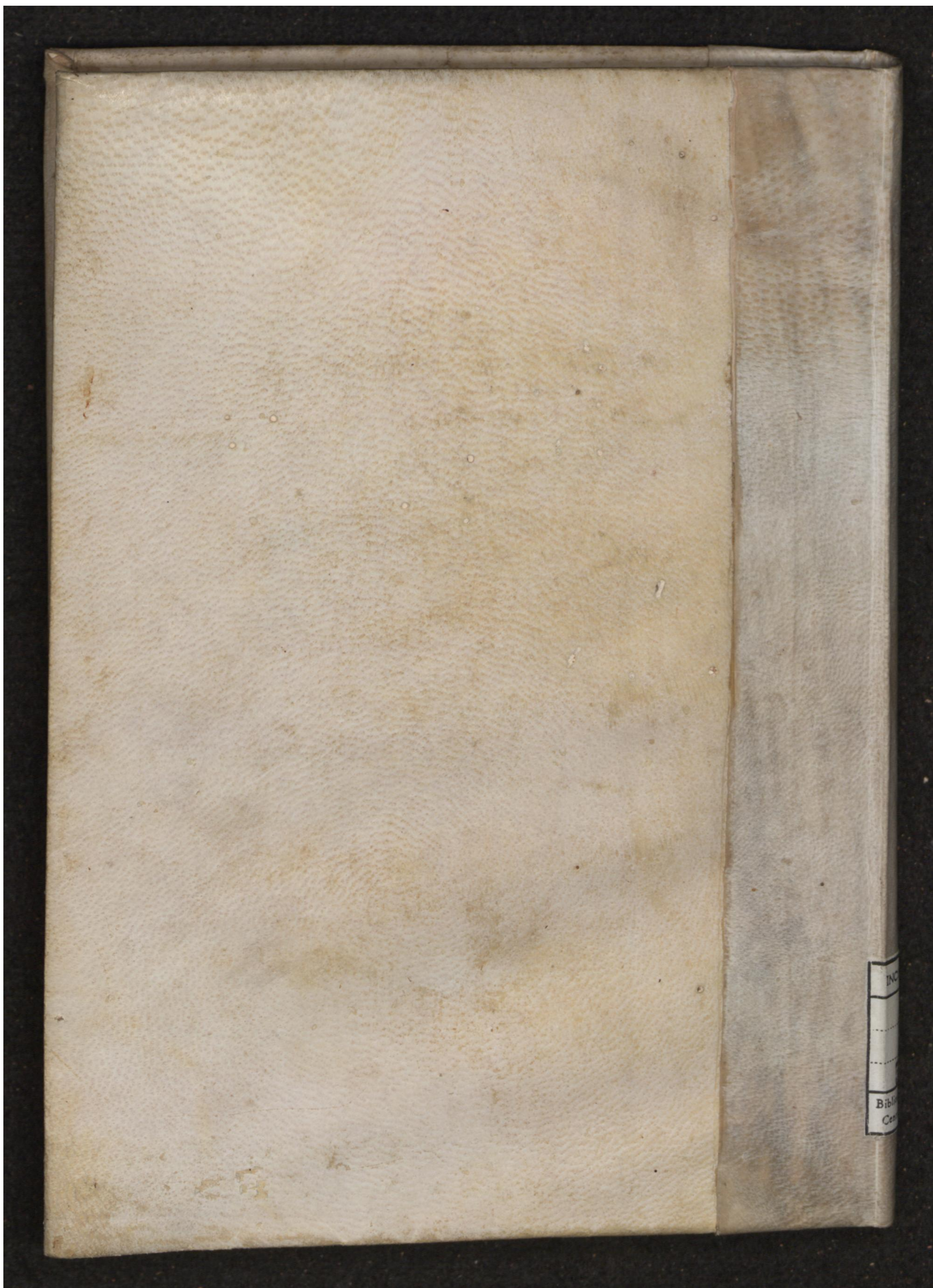

INCUNABUL
6
54

DIONIS CHRISOST.
De Ilio non capto
VII. cum PETRONII
Satyr.
Ven: 1499

A

Dion Chrysostomus Prusensis philosophus ad Ilienses:
Ilii captiuitatem non fuisse aperte demonstrat
Franciscus Filelfus e græco traduxit.

Petronius Arbiter Satyricus.

lvi. 3.

Frãcifcus Filelfus uiro clariffimo Leonardo Aretino. S.

Vm nup ex noua Roma Italiã repetiturus nauigarẽ cæpit me defiderium: ut lõgo quafi poftliminio aliqd latinæ lectitarẽ. Nam cũ annũ iam ꝑpe feptimũ in Thracia ob Græcas difcẽdas litteras degiffem: neq͂ ullos interea Latinos libros nedum aliquãdo legerim. Sed neq͂ infpexerim quidẽ: facile admonebar non minus Latinæ iam uellem: q̃ Græce hactenus ftuduiffem & loqui: & fcribere. Etenim anteq̃ Græcos difcerem: uidebam Latinam eloquentiã nõ mediocri ftudiis illis meis impedimẽto effe: plurimo nunc eam ornamento: fplendoriq͂ futurã iudicabã. Quare qui mihi per id temporis aderant fumptis ita ut eram in naui Latinis oratoribus: tu primis occurris. Nõ enim te minus foleo Leonarde præftantiffime: q̃ Cicerone nr̃o delectari. Et cum plæraq͂ Iuculenter abs te ac fumma cum elegãtia fcripta perlegerem: ea fe mihi offert epiftola quã ad uirum grauiffimum falutatum illum iam pridem accõmodaras. Vbi cum inter cætera & id quoq͂ fcriptũ offenderem: folitos poetas ne dum res uerum etiam nomina fingere: mirari cæpi admirationem plurimã. Neq͂ id eam ob rem mihi accidebat: q͂ Plato quæq͂ nomina non cafu aliquo: fed natura ipfa: rei cuiq͂ afcita demõftrarit: fed eo maxime ne forte quæ a ueteribus traderentur hiftoriæ. Et eæ quoq͂ cõfictæ effent: aut fecus atq͂ fuerint crederentur: ut enim reliqua omittam: uidebam & Hector quod ab echator dictum defenforem fignificaret: Et Priamus quod a Piamenos tractum fit: quia emptũ illum ab indigenis fabulant̃:

ea tāq̄ ab euentu efficta noia. Et huiusmodi alia permulta intuebar. Meminerā ex altera parte scriptū apud Herodotum legisse: qui & ipse ab Agyptiis sacerdotibus accepisse profitetur: nō in Troiam: sed in Aegyptum Helenā: cum Alexādro ipso nauigantē ab cōtrariis uentoꝶ flatib9 præteruectā: & a rege Protheo: Menelao tandē restitutā. Nā tametsi Lucianus ille noster mēdacioꝶ crimine damnatum Herodotū in Tartaro grauiter mulctari: Comiter ut assolet grauiter locatus sit eum tn̄ historiæ patrem una omnes fatentur uoce. Meminerā & Stesicoꝶ cōtraria cecinisse. Meminerā & alia multa: q̄bus facile effectum est: qd crederem: quid sequerer cui adhærerem: quē admitterem: haud scirem. Rem itaqꝫ aio uoluntati mihi Dion ille Prusensis: quem nō minus ob aureā illam quā usqꝫ ueritatem: audacter loqui assueuerat: q̄ ob eā: quæ omni auro liquidior: purior: gratior: ex eius ore oratio effluebat: Chrysostomum cognominant: oportune uenit in mentē. Is enim cum alia multa: & grauia: tum in philosophia: tum in reliq̄s bonis artibus scriptitasset. Voluit & quæ ad rei Troianæ ueritatem ꝑtinere iudicasset: in mediū referre. Lego inter nauigādum hominē. Placet: Latinum facio: nō enim grauitate & auctoritate uiri: minus q̄ rerum ab se scriptaꝶ ꝓbatione: demōstrationeqꝫ mouebar. Nō autē ab re Traianum illum Cæsarē: qui cum cæteraꝶ omniū uirtutū: tū iusticiæ & ueritatis: in primis a sapiētibus: & claris uiris laudari mirifice solet usqꝫadeo huius uiri familiaritate delectari solitum prædicant: ut in Atrio imꝑatorio domesticæ secū & cōiūctissime uiuere uoluerit. Cognorat. n. sapiētissimus ille princeps nō solū q̄to hic ingenio & doctrina præditus esset: sed & qua animi grauitate: qua prudentia:

Dionem nō Flora ... ipse temporum ... Imperatorum ... ipsius uerbis ... ligitur

2

q̃ deniq; uirtute:sinceritate:fideq; præstaret. Quanta uero & Vespasianus beniuolétia uirꝝ húc admodũ iunioré cõ/plexus fuerit:declarant & alii Græcoꝝ codices nónulli:& q̃ttuor eius de impio ad Vespasianũ ipsum copiose:& grauiter elucubrati sermones. Quid ãt de Nerone dixerim?q tãta in admiratiõe:& reuerẽtia:& honore:Dioné húc ha/buisse tradit᷑:ut nihil frustra eũ ab se petere passus sit:sed & præter ingenii sui sæuitiã:atrocitatẽq; naturæ:clarissi/moꝝ hoíum uitas:quos morti cõdẽnarat:porãti sibi cõdonauerit. Cũ Dionis ãt auctoritas tãti faciũda sit:ut uix cu/iusq̃ pluris:nõ ipse sum tñ inscius q̃ ꝑmulti huic eius de re Troiana sentẽtiæ refragabunt᷑:& ii maxíe:q uel Græcaꝝ lraꝝ ignari:uel suopte ĩgenio rudes sunt. Adeo nãq; indu ratæ mẽdacio quorũdã sunt ceruices:ut aiunt:ut insanire facilius q̃ nullã fuisse captiuitaté Ilii admittere posse credi derint. Neq; hos ego demirer qdé:qñqdé & ex maioribus nr̃is:quosdã & eos maxíme qui ꝓbatissimi uerissimiq; ha/bentur nõ nulla scriptitasse intuemur:quæ nulli cõgruere ueritati facillime qs inueniat. Nã ut ea quæ nõ ita i manu sunt:& plurimoꝝ uerboꝝ indigẽt:missa faciam hoc tpe. Tradũt præclari qdã tãtã esse Olympi altitudiné:ut neq; illis uentoꝝ spiritib9 cacumẽ illius ꝑflari:neq; ullis imbribus dilui:aut niuib9premi queat. Ipse uero & mysiũ uidi: & Macedoniæ Olympũ:Insignis.n.alios:altiores ue:hoc appellatos noĩe nullos scio: Vtrũq; ascẽdi montẽ:cucumẽ petii:supauiq;. Indolui sæpenumero macilentiã atq; tenuitatẽ corporis mei ea ꝑterritus formidine:quo præ nimio illo uentoꝝ flamine atq; me inuitũ:(uel sine aliis)deuolu turũ plane uiderer intueri. Niuib9ãt referti adeo illi sunt: ut ea etiã anni parte:qua sol uehemẽtior eas regiones ra/

diis impetere: ac ꝓpe exurere uidetur niues: ab ipsis usq; ca/
cuminibus deportentur: uẽdanturq;. Idẽ de Atho fabulantur
mõte: cũ idẽ nuprime ipse exptus uiderim. Verũ existima
bunt fortasse ideo impræsentiarũ accidere: q Iuppiter mo
leste tulerit nihil sibi uictimarũ litatũ iri. At dicẽt fastidiosi
qdã. Nõne Virgilius illa quæq; diligenter uiderat: quæ ad
Aeneæ: Troianorũq; laudẽ spectare uiderentur? quasi Aegy
ptiorũ linguæ: litteraturæ ue cognitionẽ Virgilius tenuerit:
& nõ Homeri potius imitator fuerit. Atq pspicuũ est: ue/
tustissimos Græcorũ quosq; ad Aegyptios discẽdi grã: quo
pacto Latini ad Græcos consueuerant: cõmigrare solitos.
Et illorũ sñias: auctoritatesq;: in laudatissimis disciplinis:
rebusq; secutos. Idq; de Orpheo: Museo: Melãpode: Dæ/
dalo: Homero: Lycurgo: Solone: Pythagora: Eudoxo: De
mocrito: Oenopode: ac de ipso deniq; pricipe philosopho/
rum Platone legitur. Quã uero de re Troiana ueritatẽ reliq
Græci: siue publicæ: siue priuatæ studẽtes gloriæ occulta/
re uoluerũt: noluit Chrysostomus hic noster pro sua animi
modestia subticescere. Sed quid pluribus hac de re loquar
oportet? Præsertim apud te grauissimũ: & eloquentissimũ
uirũ: qui Græca nõ minus atq; Latina quæq;: unus oium
egregie pdidiceris: ac diu multũq; tractaueris: Quo fit ut
lõge ẽt maiore cũ fiducia Dionẽ hũc nostrũ ædere ausim.
Quis. n. nisi & indoctus: & rudis: & impudẽs improbatũ
ire ausit: qđ uel ꝓbatũ tibi: uel admissũ audierit? Hũc aũt
eo placuit ad te scribere: quo & meus ĩ te singularis amor:
sũmaq; obseruãtia tuæ hũanitati ĩnotesceret: & ex auctori
tate tua (ut uerba tua recognoscas) auctoritas q̃si quædã:
nouæ huic & inauditæ in uulgus de nulla Ilii captiuitate
sñiæ: splẽdorq; accedat. Quare iã Dionẽ ipsũ audiamus.

Dionis Chrysostomi Prusensis philosophi ad Ilienses Ilii captiuitatem non fuisse.

ON ego sum admodum nescius: q̄ oĩs docere hoĩes pdifficile sit: fallere at̃ facile. Et summo qdẽ cũ labore discunt: si qd & illi a paucis qbusdã nec ineruditis discãt. Fallunt̃ ãt illico a nesciẽtibus plurimis: neq; solũ ab aliis quidẽ: uer̃ & ipsi ex seipsis fallunt̃. Rudib9 enim ueritas amara: & tristis est. Mendaciũ uero & uoluptuosũ: & dulce. Veluti & iis accidere puto: q ex oculis laborãt: lucẽ qdem nõ absq; difficultate: molestiaq; ĩspiciũt. Oscuritatẽ uero q̃ inspicere haud sinit: facile & cũ suauitate patiũt̃. Nã quo pacto mẽdaciũ sæpe ueritati præstaret: nisi præ uoluptate uinceret? Cũ itaq; docere pdifficile sit (ut dixerã) Lõge pfecto a iã edoctis ĩ aliã traducere sñiam: difficili9 ẽ: & graui9. & eo maxĩe: cũ tpis multũ mendacia qdã audierint: neq; ipsi dũtaxat: sed ipsor̃ & pr̃es: & aui: & maiores ,ppe oẽs decepti sint. Nõ.n. sec9 difficile ẽ hor̃ auferre opiõnẽ (neq; plane qs reprobet qdẽ) q̄ si qs suppositos part9 ab his uera ẽt cũ dictiõe studeat: ab quib9 enutriti fuerit. demũ auferre. Age. si qs ipsis ab initio rẽ dixisset. nũq̄ certe illos accepissent. uer̃ ideo irroborauit hoc. ĩualuitq; ut nõnulli q̄ mala sunt magis. ubi ea prius admiserit. q̄ quæ bona. si post curriculum tpis audiãt cõtra sese. & fingãt. & fateant̃. Haud igit̃ & uos demirer uiri Iliẽses. si Homero magis. q durissimis ĩ reb9 uos cõtra mẽtitus est. q̄ mihi uera narrãti fidẽ præstiteritis. siq; diuinũ qdẽ illũ sapiẽtẽq; uir̃. opinamini. & illius uersus qbus aliud nihil q̄ falsæ in urbẽ execra-

tiones cõtinent. filios principio edocetis. me uero. q res tũ ueras. tũ factas loquor. ꝓpterea ꝙ nõnullis ãnis posterior sum Homero. minꝰ tolerãdũ iudicetis. præsertim cũ dictitare ꝑmulti cõsueuerint. tẽpus eẽ iudicẽ reꝝ optimũ. Q m̃ uero post multũ tpis rẽ audiãt. eo fidei minꝰ præstãdũ putãt. Siqdẽ apd̃ argiuos Homero cõtradicere eiusq; poesim iniq; ferrẽt. & urbe eiicerẽt. si illoꝝ gloriã penitꝰ obscurarĩ. delereq; uiderer. Vos aũt (qm̃ pro uroꝝ maioꝝ gloria studuerim) par est mihi hr̃e gr̃as. & q̃ ꝓmptissimos auditores. attentissimosq; præbere. Illud ãt prĩcipio uobis dico. necesse fore orõnem hãc & apud alios enarrari. & audiri a pluribus. Q uoꝝ alii qdẽ nõ intelligent. alii uero simulabunt aspnari. cum minus tñ ipsa re aspernent̃. Alii uero refellere conabunt̃. & maxime (ueluti opinor) miseri sophistæ. Ego ãt certo scio. nec uobis qdẽ orõnẽ hãc fore uoluptati. Hominũ enim plurimi usq; adeo gloriæ feruore depereunt. ut desiderẽt magis uel maximis se infortuniis. sermonibus hoĩum celebrari. q̃ nihil mali passos ignorari. Ipsi nanq; Argiui nollent mea sententia. quæ de Thyeste & Atreo Pelopidisq; narrant̃ secus habuisse: sed ægre patiantur si quis tragœdoꝝ fabulas reprobando manifestet. inquiẽs neq; Thyestem fratris uxori cõmiscuisse sese. neq; Atreum illius filios postloeto traditos. dilaceratosq; patri epulum præbuisse. neq; Orestẽ matrẽ enecasse. Hæc oĩa si quis dixerit moleste ferãt. Perinde atq; calumnia molestiaq; cõtumeliaq; affecti. Idem ãt & Thæbanos passuros puto. si qs eoꝝ erumnas mendacii plurimum sape demõstrarit. ut neq; Oedipus parricidiũ. neq; matris cõcubitũ ꝑpetrarit. neq; seipsum excæcarit. neq; ipsius filii pro mœnibꝰ iuicẽ se necarint. neq; ut demissa Sphynx eoꝝ absor-

buerit pignora:sed cõtrariũ & lætanť:& gaudẽt:si audiãt & sphyngẽ ĩ eos missam:ob Iunonis irã:& Laiũ a filio ne ci deditũ:& Oedipũ q hæc tũ egerit:tũ passus fuerit:ocu lis orbatũ oberrarẽ:& ãtea quoq; alios eoꝶ regis urbisq; cõ ditoris Amphyonis filios:q ornatissimi oĩum extitissent: ab Apolline & Diana sagittis cõsũptos eẽ. Quæ qdẽ oĩa q fistulis & cãtu recitãt:tolerãť:excipiũť apd eos ĩ theatro: & hoꝶ gra premiũ ei statuũt:q aut orone:aut fistularꝶ so/ no:auditores ad misericordiã cõmouerit maxime. Et ad id insaniæ deuenere nõnulli:& ita eoꝶ ĩualuit:& ĩueterauit elatio:ut eũ q dicere ausit hoꝶ q̃ narranť fuisse nihil:urbe eiiciant. Eo nãq; desiderio:& cupiditate sunt:ut uelint uel q̃lẽcũq; sermonẽ de se hrĩ. Verũtñ pati res durissimas præ timiditate nolunt. Metuũt.n.mortes:doloresq;:memora/ tui aũt hrĩ pinde ac passos plurimi faciunt. Ego uero neq; quo uobis obsequar:neq; ut Homero dissentiã:neq; ut ei9 gloriæ inuideã:enitar oñdere q̃cũq; ab eo de hisce reb9 mẽ dose meo iudicio dicta fuerint:nõ aliunde qdẽ:sed ab ipsa ei9 poesi demõstrationẽ:ꝓbationẽq; suscipiẽs:sic.n.& ue/ ritati fauero:cũ ob Mineruã:maxĩe ne uideať suã se urbe iniuria destruxisse:neq; prĩ suo cõtraria uelle: Tum neq; id min9 ob Iunonẽ:& Venerẽ. Durũ.n.& absurdũ est hãc q̃ Iouis sit cõiunx:prætulisse uiro unũ ex Idæ bubulcis iudi cem suæ formæ & prĩcipio cũ Venere de formæ præstãtia cõtẽdere:se ĩter Saturni filios eẽ maximã natu: Ingentẽq;: (Ita.n. Homer9 declarauit fingẽs). Et me maiorẽ genuit Saturn9 ĩ annis. Deinde uero ita grauiter se hrẽ:aduersus Paridẽ:cui ipsa iudicãdi arbitriũ præbuisset:nã & ĩhuma nissimũ certe ẽ:ut q iudicãdi facultatẽ dederit:inimicũ iu dicẽ ducat. Qm̃ sec9ac ipse cupe iudicarit. Venerẽ ãt tur/

pe adeo:& iniustũ:pnitiosumq; munus elargitã:nullã ha/
buisse rõnẽ:neq; sororis Helenæ:neq; ipsi9 q pro ea sniam
tulerat Alexãdri:sed tale cõnubium elargiri:q; & ipsum:
eiusq; parẽtes:& urbẽ deniq; ipsam perditũ iret:Præterea
quoq; neq; illud Helenæ puipẽdendũ existimo:Hæc filia
Iouis dicta ob iniustã qdẽ famã dedecoris clamores sorti/
ta est:ob egregiã uero animi uim:atq; uirtutẽ:dea ẽ apud
Græcos existimata.Sed q̃q̃ in hmõi rebus nr̃a uersat̃ orõ:
nõnulli tñ magr̃i ludi ĩpietatis me accusabũt:q; Homero
cõtradicere ausim:& apud Misellos adolescentulos carpe
pgẽt.Quos ego nõ pluris(ut aiũt)atq; simias facio:Pri/
mũ itaq; Homerꝝ ferũt ob paupiẽ:atq; egestatẽ mẽdicare
in Græcia.Hmõi uero hoiem uti mẽdacio quo lagiẽtibus
morẽ gereret:Ac talia dicere:q̃lia illis ad uoluptatẽ forent
nullo mõ fieri posse uolũt.eos ãt q nũc in pauptate positi
sunt:nihil sani dicere aiũt.Quorꝝ neq; attestatiões pro mi
nima re q̃piã neq; laudes:ut ueras admittunt.Sciunt.n.q;
adulatiõe q̃dã:necessitate coacti loquunt̃ oĩa.Postea uero
inqunt:alios ut paupi alios ut insano argẽti aliqd porrige
re solitos:magisq; opinant̃ eos q p id tpis fuerũt ipsi9 de/
prehẽdisse insaniã.Vera ãt mẽdacia ne:loquẽtis haud ad/
didere.Neq̃q̃ ego Homerꝝ tñ pauptatis uitupero.Impedit
eni nihil sapiẽtẽ uirũ eẽ pauperẽ:insanũq; uideri Sed qm̃
(quo ad eã quã de Homero & de paupib9 hñt opiõnẽ)cõ
sentaneũ est.nihil sani ab eo dictũ.Verꝝ neq; hoc qdẽ pu/
tant Homeri naturæ inesse mẽdacii qcq̃:aut mẽdacẽ:qcq̃
ab eo admitti.At Vlyssem quo maxime delectabat̃ pluri
ma mentientẽ finxit.Autolycũ uero ẽt peierare:& hoc ei
a Mercurio datũ dicit.De diis ãt ĩmortalib9:cũ oẽs(ut ita
dixerim)tũ ii maxĩe q plurimũ ei laudis attribuũt una fa

tetur uoce: Homerus nihil locutũ ueri: & huiuscemodi rñ/
siones expiunt porrigere. ut nõ ita sentiẽs. sed tãq̃ ænigma
te & trãssũptiõe usus hæc dixerit. Quid ergo obstat. & de
hoib9 talia ipsum locutũ eẽ. Nã q de diis minus clare quæ
uera sunt loquit. cõtraria ãt ita narrat. ut plane a qbusuis
mẽtiri existimet. & hoc præsertim utilitatẽ præse nullam
afferẽte. Quõ ẽt de hoib9. quoduis mẽdaciũ dicere hebe/
scat: qñ qdẽ & deos tristari finxerit. & suspirare. & traie/
ctos uulnerib9. ac morte pene cõfici. Itemq; & adulteria:
& uincula. fideiussiõesq; deorum. Nõ ea eni impræsentiarum di
co quæ a plærisq; antea dicta sunt. Nã neq; Homerum accu
sare. sed immõ ueritatẽ ostẽdere q secus scilicet atq; ab eo
dicitur res habuerit. in aĩo est. Ad postremũ quoq;. & pro
ipsi9 cã quæ mihi uisa fuerint. rñdebo. q ãt unus oĩum ad
mẽtiendũ impigerrimus fuerit. neq; id dicere turpe duxit
ostẽsurus ipse sum. Vtrũ ãt uel recte. uel nõ id egerit. Hãc
in præsenti cõsideratiõẽ missam facio. Omittẽs igit quæ
cũq; de diis ĩmortalib9 nepharie. ac pperã. præterq; digni
tatẽ suã fingere uisus est. hoc unũ dũtaxat dixerim q neq;
deorum sermones. quos ait ĩuicẽ eos colloq referre ueritus ẽ.
neq; solum q præsentib9 diis oib9 in mediũ habiti fuerint.
sed & quos inter se aliq priuatim habuere. ueluti Iuppiter
in Iunonẽ pculsus ira. qm ipsius dolo Troiani supati tunc
essent. locutus est. & ueluti antea quoq; Iuno Venerẽ de/
precat. ut & patrẽ uenefício subigat. & cõtextũ sibi illud.
quod amoris facundi uim habet. ac uariũ tradat cingulũ.
Hoc ãt uerisimile est. clã diis oĩbus Iunonẽ deprecari. Nã
neq; inter hoĩes qdẽ cõuenit uiro uxoreq; inter se disiden/
tibus. & inuicẽ interdum per cõuicium accusantib9. queq̃
alium nosse talia. Et Vlyssem tale qd obseruantem finxit.

Nam ne uideat̃ fastu quodā.illos qui de eo apud deos ha/
biti essent.enarrare sermones.Inq̄t.eos illum ex Calypso.
illā uero ab alio quopiā accæpisse.De se uero nihil tale di
xit.qđ ab deo aliquo audierit.usq̄adeo paruipēdebat ho
mines.ac nihil sua interesse putabat.ꝙ dicere nihil ueri ui
deret̃.Nā neq̄ suadere cuiq̄ putauit Vlyssem scire.q̄ de se
apud deos habiti sermones essent.sed cū diceret oīa audis/
se.multis ꝑsuasit.Narrat āt & Iouis cū Iunone in Ida cō/
cubitū.Itēq̄ & uerba q̄bus ante cōcubitū usus sit.Ita nar
rat ac si ipse uiderit audieritq̄.Nubes autē.qua Iuppiter
undiq̄ circūtexit.ne manifestus fieret ulli.ei ut uidet̃ im/
pedimēto nō fuit. His aūt aliud maius qddā ueluti mœtā
aliquā cacumēq̄ sup̄addidit.Nā(ne qua nos dubietas ca
peret)qūo deos sciat.ita fere uobis loquit̃.tanq̄ deoꝝ lin/
guæ nō inexptus foret.eā nāq̄ dissimilem ait nostræ.ꝙq̄
nō eadē in unaquaq̄ re noīa:q̄bus nos utimur illi dicunt.
Hæc autē eo patere ostēdit ꝙ alitem quandā Cimindyn.
aquilā ab hoībus nominatā.Calcidē ab diis uocatā dicit.
Et quēdā ante urbē locū.hoīes qdē Batian,deos aūt Mi/
rines monumentū nuncupare.De flumine uero nobis lo/
quens.ꝙ nō Scamādrus apud deos sed Xāthus appellet̃.
hoc iam ipse nomē suis in uersibus usurpat.quasi nō solū
liceret sibi alias Græcoꝝ linguas cōmiscere & interdū qui
dem Aeolicæ:interdum dorice.quādoq̄ uero Ionice lo/
qui.sed & deoꝝ immortaliū uerbis uti. Hæc aūt dicta ab
me sunt.non accusandi gratia.ut præmisi.sed ꝙ ad men/
dacia enarrāda strenuissimus omniū Homerus esset.neq̄
in mentiēdo minus.q̄ in uere narrādo audacter cōsideret.
exultaretq̄. Sic igit̃ cōsiderātib9 parua admodū.paruiq̄
faciūda uident̃ ea quæ Homeꝝ ementitū dico.Nā & hu/

mana certe (si spectes diuinā incōprehēsibilemq; naturā) mendacia illa sunt & nō nihil ꝑsuasiua sed iā mætā extremāq; manū supaddidit. quēadmodū. n. Barbaris ii loquūtur: quos diglosos. i. duas scientes linguas uulgo appellāt: nr̄aq; illis īterpretant᷑: eodē quoq; modo. Homerus nobis loquit᷑ ea quæ deoꝝ sunt interpretās: tāq̄ diuinæ locutiōis nō ignarus. Primū. n. ait ꝙ nō ea similis nr̄æ sit: neq; eadē apud nos: illosq; sunt noīa. Deinde uero de qbusdā exponit: qūo utunt᷑ dii. Veluti quā nos aqlā: dii Calcidē uocāt. Quēdā uero pro ciuitate locū Batian noīatū mirines monumentū apud deos dici: Moly āt ingens apud deos dici: ea uero est cōtra ueneficiū herba: siluestris ruta: qui apud hoīes uocaret᷑ nō addidit. Fluuiū āt ingens nō Scamādrū: sed Xāthū apud ipsos noīari. hoc iā mō in uersib9 utitur: tāq̄ liceat sibi nō solū Græcoꝝ miscere uoces: neq; lōge priscis noībus: sed & diuinis uti: & interdū qdē Aeolice: qn̄q; āt dorice: rursum uero iouice loq: quēadmodum ut existimo Thessalice aut Cretice & ueluti si Thessalos audiēs foꝝ uocauit portū. hec āt a me dicta sunt ut iā præmiserā non accusandi gr̄a: sed ꝙ strenuissimus ad mēdaciū sit Homerus: neq; in mendacitate minus: q̄ in ueritate narrāda cōfidēs exultabat. Hoc igit᷑ mō cōsiderātib9: nihil āplius eoꝝ qdē quæ a me demōstrant᷑ admirabile: incredibile ue: sed parua & humana quædā ad diuina & magna mēdacia uideant᷑. Agressus. n. illud narrare bellum ꝙ cū Troianis Achiui hūere: nō statim a primordio: sed un̄ icidit orsus ē. Id āt mēdaces ꝓpe oēs q quominus deprehēdi queāt: nihil gradatim: & suo ordine narrare uolūt: īplicātes: ītricātesq; efficiūt. Nā si sec9 ab illis fiat: re ipsa manifestant᷑. Hoc āt & in indicii ītueri licet: Aliū. n. ii quēdā obseruāt ordinē q

cũ arte mẽtiunť. Volẽtes ãt uera dicere: ita narrãt: ut unũ qdq; cõtingit: primũ qdẽ prĩo: scdm ãt scdo: itidẽq; & alia deinceps. Hæc igiť una est cã quo minus a poesis prĩo ini tio pro rei natura cœptũ sit. Altera uero cã ꝙ ipsi9 princi piũ: finẽq; arte ac dolo studuit maxĩe pditum ire; & ipsaꝝ reꝝ opionẽ cõtrariã factũ ire. Proinde neq; principiũ neq; finẽ clare ac liqdo narrare ausũs est: neq; de his qcq̃ dicere pollicit9: sed sicubi meminerit: negligẽter & breuiter: pspi cueq; pturbãs meminit: nã neq̃q̃ in his cõfidebat: neq; po terat qdẽ apte dicere: cõtingit ãt & hoc mẽdacib9q̃ sæpissi me: ut alia quædã ex re ipsa dicãt: ĩ iisq; tũc ĩmorenť cũ rẽ maxĩe occultare uelint. Narrãt ãt neq; pponẽtes neq; au ditorẽ ad attentionẽ costituentes: neq; unũqdq; in suo po nentes loco. Id ãt eo faciũt: quo maxime auditores lateat: & qm̃ q̃ndã uerecũdiã turbationẽq; afferre mẽdaciũ solet: & tũc maxĩe cũ de maximis reb9 sit. Vñ neq; magna uoce mẽtientes: cum ad hoc deueniunt: loq solent. Quidã uero garriunt: & obscure dicunt: Alii uero nõ tãq̃ ipsi qd uide rint: sed tãq̃ ex aliis accepint loquũť. Sed q ueri aliqd nar rat: cõfisus & nihil subterfugiẽs narrat. Neq; Homer9 igiť de raptu Helenæ: neq; de urbis captiõe clare loquut9 est: neq; licẽtia dicẽdi q̃dã: & oñtatiõe in iis utiť. Eniuero stre nuissim9 ad mentiendum (ueluti dixerã) existẽs: repulsus deuictusq; subterfugiebat: ꝙ sciret secus narrare q̃ ipsa re fuisset: & ipsam rei sũmã emẽtiri: Nã & uñ initiũ cape ma gis decuit q̃ ab illa ipsa quã Alexãder ppetrarat iniuria cõ tumeliaq; q̃ & bellũ cõstitutũ eẽt? Præsertim cũ oẽs q cõti gerãt & ira tenerenť: & pro fine cõtẽderẽt. in Traianos ãt: in qb9 reb9 patiebanť misericordia tenereť nemo: sic. n. be niuolẽtiorẽ & attẽtiorẽ fuisset auditorẽ hitur9. Sin rursus:

quæ oīum maxīa formidabilissimaq; fuissent: uarios mul
tiplicisq; affect9: calamitatesq; (id qđ ēt oēs ī primis oīum
audire cupent: narrare uoluisset: qđ ant mai9: aut formida
bili9 urbis captiōe narrare poterat. Neq; pluris certe hoīes
loeto cōfici: neq; aliđ miserabili9 qcq̄. Alios qdē ad īmorta
liū deoꝝ aras: ꝓ tuēda uita defugiētis. Alios uero ꝓ natis:
& uxorib9 repugnātes. Neq; mulieres: neq; uirgīes regias:
ita ī captiuitatē: aliqñ & dedec9 actas esse: Alias a uiroꝝ:
alias a patrū cōplexib9: alias a fratrū extrahi: ipsaꝝ āt q̄s/
dā ab ipsis deoꝝ simulachris uiolēter abduci: q̄ cū amātis/
simos uiros ī nece iacētis: & teneros īfantulos q̄ sæuissime
humi lapsos ītuerēt: neq; dicēdi extremū uale: neq; oculos
claudēdi facultatē hēbāt: neq; plura deoꝝ templa ī prædā
agi: neq; pecunias diripi: neq; ita urbē penit9 īcēdi: ac flā/
grari oēm: neq; maiorē clamorē aut sonitū fragorēq;: & ae
ris & ignis: illis qdē peūtib9: his āt irruētib9. Hæc āt Pria
mū tāq̄ breui futura loquētē finxit: q̄ poterat ipse ꝓ sua uo
lūtate: ut iā fcā ꝑcurrere: & cū q̄cūq; cōsueuerat celeri nar
ratiōe: quæ minima fuissent: & augere: & in admirationē
stuporēq; adducere. ꝙ si uiroꝝ illustriū loetū narrare uo/
luisset: q uel Achillis uel Mēnonis: uel Antilochi: uel Aia
cis: uel ipsi9 deniq; Alexādri necē omisit: Qui & Amazo
nū exercitū: præclarāq; militiā: & illud qđ dicit Achillis
cū Amazone gestū præliū adeo pulchrū & admirabile re
liquit. Aut cū amnē pugnantē finxit: quo admiratiōe ali/
quid dignū diceret: & Vulcanū cū Scamādro dimicantē
reliquosq; inter se deos uincere: ac uinci: & uulnerari: ea
ductus cupiditate: ut ob egestatē tantaꝝ taliumq; quas re
liquisset reꝝ: magnum aliquid mirabileq; narraret. Quæ
autem Primum dicentem finxit talia sunt:

Neq; pater: senii sublimine perdet iniquis
Omnipotens fatis: durissima multa tuentem.
Natos morte premi: natas seruire trahenti
Euerti thalamos: & paruula pignora tristi
Præcipitata solo: passim mauorte sub alto:
Et danaum nuribus nymphas abducier atris.
Meq; aliquis: postq̄ pressum mucrone corusco
Verberat: & gelidos animo spoliauerit artus.
Extremum uis cruda canum trahet hostia circum.

Necesse est igit̃ ex his fateri: aut rudē Homerū: & ignauū rerū iudicem fuisse: & ob id minora: humilioraq; elegisse: maxima uero atq; grauissima aliis reliquisse: aut nō cum posse: id quod dixeram: irroborare mēdacia: in his autem quomodo res acta fuerit: poesis ostendit. Id autē uolebat occultare: nam & ita in odyssea res in Itacha mortēq; procorum ipse narrat. Mendaciorū autē maxima nequaq̄ pertulit dicere. de scylla: de Cyclope: de ueneficiis Cyrces: de Vlyssis ad auernum descensu. Sed Vlyssem apud Alcinoum narrantē finxit: Quo loci & de equo: & de Troiæ captione canēs demodocus paucis narrat uersibus. Videt̃ autē mihi haud quaq̄ hæc ab initio: quippe quæ nunquā fuissent animo habuisse. Poesi uero progrediente: quoniā uideret facile homines admittere omnia: ipsos aspernādo Græcis autē: Atridisq; obsequendo: omnia confudit: & in contrarium transtulit: dicit autem incipiens.

Pellidæ caue diua trucem implacabilis iram
Graiugenis quæ Mille tulit funesta dolores:
Multorumq; nocens animis repleuit Auernum
Fortibus Heroum: canibus quos dira trahendos
Alitibusq; dedit: Iouis hinc sententia mansit.

Ait.n.hic de ptinaci Achillis duntaxat ira:de calamitati/
busq; & Achiuorum pnicie se dicturũ:q multa & terribilia
passi fuerint:ac multi pierint insepulti:pinde atq; maxi/
ma hæc in re fuerint & poetica narratiõe dignissima: Io/
uisq; suiam hisce in reb9 plectã ac finẽ sortitã dicit:quẽad
modũ certe cõtigit. Rerum ãt demũ uicissitudinẽ:& Hecto
ris loethum:in qb9 pollicẽdis beniuolos fuisset auditores
& attẽtissimos hitur9:haud pponẽs tetigit:neq; q ad po/
stremũ Ilion captũ fuerit:fortassis.n.nõdũ cõsiliũ inierat:
puertendi oĩa. Postea uero cũ uellet malorum cãm narrare:
Alexãdro Helenaq; omissis:de Chryse & ei9 filia nugas re
fert. Ego igit̃ ab uno ex Aegyptiis sacerdotib9 q bene ad
modũ diligẽter:& ad unguẽ:ut aiunt:rẽ narraret:talia au
diui. Is.n.cũ alia Græcorum multa ridiculosa diceret tãq̃ ue
ri nihil de reb9 plurimis cognoscẽtiũ:tũ hac maxime cõie
ctura uteret̃:q & Troiã ab Agamẽnone captã certo cre/
dant. Et Helenã Menelao nuptã Alexandrũ adamasse:&
hoc ita uehemẽter credãt:ab uno decepti uiro:ut eorum q̃sq;
iureiurãdo id affirmaret: Aiebat aũt historia ipsam omnẽ
prius apud eos mãdatã lr̃is:ptim qdẽ in sacris scriptã codi
cibus:ptim uero qbusdã impressam statuis:Quædã uero
a paucis aliquib9 solũ deletis statuis celebrari. Nõnulla ãt
& ex his quæ statuis ĩpressa sunt:ob illorum ruditatẽ atq; in
curiã:qui postea secuti sunt:minime credi:esse ãt hæc quæ
ad facta Troiana ptinẽt in iuniorib9:Menelaũ nãq; apud
ipsos uenisse:& oĩa ueluti gesta fuerãt narrauisse. Me uero
deprecãte rẽ narraret̃ prĩcipio qdẽ refragabat̃:cũ diceret
Græcos supbos:atq; elatos eẽ:q cũ oĩum ruditissimi sint:
eruditissimos sese putãt. Hoc ãt morbo nullã eẽ molestio/
rẽ pestẽ neq; uni:neq; plurib9 q̃ cũ rudis aliqs se sapiẽtissi/

mum ducit. Hmõi. n. hoĩes nunq̃ ignorãtia liberari posse.
His ãt uos Græci Iuniores adeo estis affecti: ut poetã aliũ
quẽdã q ab Homero p̃suasus hæc itidẽ oĩa de Helena fin/
xisset. (Hunc ãt Stesicoꝝ puto) ab Helena excæcatũ: tãq̃
mẽdacio usum dicatis. Rursus ãt ubi cõtraria finxisset: cõ
tinuo reuidisse. Q uæ dicẽtes nihilo tñ minus uerã eẽ Ho
meri poesim inqunt: Et Stesicoꝝ qdẽ insequenti oda nar/
rare: ꝙ nusq̃ oĩno Helena nauigarit. Alii ãt qdã inqniunt:
Helenã ab Alexãdro qdẽ raptã: sed huc apud nos in Aegy
ptũ applicuisse. Neq; tñ in re tã dubia: tãq̃ absurda suspi/
cari deceptionẽ quærũt. Hui9 ãt rei cãm aiebat: qm̃ uolu/
ptatẽ Græci mirifice colunt: quæ suauiter ex aliquo & ue/
nuste referẽte audierint: ea existimãt q̃ uerissima: & poetis
qcqd mentiri uelint assentiunť: & ipsis plane licere dicũt.
Verũtñ quæcunq; illi narrauerint credũt: eosq; interdũ in
his de qb9 ambigũt reb9 testes afferũt. Apud Agyptios ãt
nullo mõ licere inqebat: neq; p metrum narrari qcq̃: neq;
poesim oĩno esse. Sciunt. n hoc auditui uoluptatis uene/
nũ esse. Q uẽadmodũ igiť sitiẽtes uini nõ indigent: sed iis
abunde aquã bibere est: eodẽ mõ uolentes: quæ uera sunt
noscere metroꝝ indigere nihil sed satis iis supq; cedit audi
re simpliciter: Poesis uero ita audire mẽdacia p̃suadet: ue/
luti uinum incõsiderate & inaniter bibere. Sicuti ergo ab
illo audiui narrãdi piculum faciã. Addãq; quæcũq; mihi:
qd ueri hac ĩ re sape uisa sunt. Iuquit. n. ĩ Spartha fuisse
Tindaꝝ: & sapientẽ uiꝝ: & regẽ maximũ. Hunc duas ex
læda filias: duosq; filios genuisse. Hos ãt eodẽ quo & nos
dicimus noĩe appellatos. puellas qdẽ clytẽnestrã & Hele/
nã: gemellos ãt pueros Castorẽ & pollucẽ: p pulchros illos
& magnos quidẽ: & Græcoꝝ oĩum lõge fortissimos: fuisse

aũt Helenam formæ prestãtia famosissimã: multosq cum adhuc puellula esset: eius cõnubium petiisse: Quaqdẽ ab Atheniẽsiũ rege Theseo rapta cũ ei9 frẽs repẽte Thesei solum inuasissent: urbe in prædam uersa: sororẽ reportarũt. Accipientes itaq ii mulieres alias abiere. Thesei uero matrẽ captiuã ad penã egere: fuisse nãq ipsos tales: qui omnẽ Græciã pulchre debellare: ac facile fundit9 expugnare pro uoluntate potuissent. Tunc ãt subdidi: q & apud nos hæc dicerent: qq & in olympia ipse uiderim in tẽpli Iunonis ærario raptus Helenæ monumẽtũ ligneæ insculptũ arcæ quã Cypselus deæ obtulisset: Castorẽ: & pollucem tenẽtes Helenã: quæ Ethra Thesei mr̃e capite apprehẽsa: ei9 comã dilacerãs traheret. Itẽ & suprascriptionẽ priscis lr̃is inscriptã. Post hæc ãt inqt: Timẽs Tyndaridas Agamẽnon (sciebat. n. q pegrin9 esset: & aduẽtiti9: dñaret Argiuis) uolebat eos sibi affinitate cõciliare. Quãobrẽ Clytẽnestra uxore sibi accepta: fr̃i Helenam pcabat. Græcoꝝ ãt nemo ei se assensurũ inqebat, Cũ unusqsq sibi ex genere magis cõuenire: q̃ Menelao pelopidæ diceret. Venerũt ãt & exteri pci multi: cũ ob eius pulchritudinis gloriã: tũ ob fratrũ pr̃ sq potentiã. Visi ãt mihi sunt & hoc uerissime narrare. Qui plysthenis Sitioniẽsis Tyrãni filiã: quẽdã ex Italia incolẽtib9 pcatum uenisse tradunt. Et pelops quidẽ ex Asia pfectus Hippodamiã: Oenomai filiam. Theseus uero unã ex Amazonib9: a flumine Thermodõte uxorẽ duxit. Et uoluti ille inqebat ipsa ẽt Io. ab suis dedita quidẽ: nõ ãt in bouem uersa: & asylo usqadeo stimulata: Aegyptum petiit. Ita. n. mos erat: ut ẽt plurimũ distãtes: ubi gloria florerẽt: & traderent & accipent inuicẽ mulieres. Vñ & Alexãdrũ quoq tum pr̃nis cõfisum uirib9: tum cũctæ ppe impitãtẽ

Asiæ. Neq; præterea Troia distante multum: & pelopidis iam in Græcia uiolenti9 dñantib9: ac reb9 maxime ꝑturbatis: cõiugii cõficiundi grã uenisse inqebat. Veniẽs itaq; cum opib9 multis: & apparatu plurimo ueluti cõiugium cõtracturus. Tyndaꝝ & Helenæ frẽs pro cõstituẽda re ad uerba uocat. Qui de Priami imperio: de pecuniaꝝ copia: deq; potentia q̃q; alia: & ꝙ successor impii ipse futurus sit narrãs. Menelaum priuatũ esse aiebat hoiem. nõ. n. illi sed Agamẽnonis filiis dñium attinere: qdq; deoꝝ ipse amicus esset: & sibi Venus qd optimũ inter mortales cõnubiũ foret polliceret. Se igiť illius imprimis filiã delegisse: tã& si liceret ei si uellet aliquã ex Asia accipe: siue Aegyptioꝝ regis: siue Indoꝝ filiam. Alioꝝ. n. oĩum a Troia in Aethiopiam usq; principatum se tenere prædicabat. Aethiopibus nãq; nepotem suum Memnonẽ: qui ex fratre Priami Thytono natus eẽt: impare: qui & aliis suasionib9 multis usus: Lædam & alios quosq; necessarios munerib9 afficere. quot quot neq; omnes una Græci potuissent. Et se præterea dicere cognatiõis linea Helenæ iunctum esse. Priamũ nãq; ab Ioue originẽ ducere: scire autẽ & illos ipsoꝝq; sororem ex Ioue eẽ: Agamẽnoni uero: Menelaoq; priã exprobare. Eos nãq; ex Syphylo Phryges dicere: longe itaq; præstare Asiæ regib9 q̃ Asiæ trãsfugis affines effici. Nã & Laumedontẽ quoq; Thelamoni q Troiã nubendi grã cũ Hercule petiisset. Hesionẽ filiã dedisse. Herculẽ. n. ab eo duci tãq̃ Laumedõtis & amicũ & hospitem. Ad hæc igiť cõsultanti cum filiis Tyndaro: sanius cõsilium uisum est de affinitate cum Asiæ regib9 cõtrahenda. Pelopidaꝝ. n. familiam hr̃e Clytẽnestram Agamẽnonis cõiugem. Reliquũ uero si cũ Priamo affinitatẽ cõtraxerit: futuros se & Asiæ reꝝ dños:

esseq; sibi impedimẽto neminem:quominus Asiæ totiusq;
Europæ ditionẽ teneant. Ad hæc ãt Agamẽnon cõtendere
& rõnib9 superari:ingebat.n. Tyndarus satis hr̃e debere eũ:
q gener esset simulq; edocebat haud cõducere fratrẽ eius
Menelaũ:paria adipisci.sic.n.ad insidias pmptiorẽ fore:
Nã neq; Atreo Thyestẽ fuisse beniuolum. Suasit ãt eo ma
xime:qm̃ diceret haud id toleratũ iri ab aliis Græciæ pcis
ubi præter spem sibi accidisse pspexerit:neq; a Diomede:
neq; ab antilocho:neq; ab Achille:qn bellũ inferrerẽt. qq;
piclitabit:eos q essent Græcorũ potẽtissimi hostis efficere.
Quare meli9 esse ne belli sedit iõisq; inter Græcos uberri
mã materiã:principiũq; iniret:ille uero tã etsi pturbaret:
nõ tñ erat in manu sibi:quo pacto Tyndarũ q suæ natæ fa
cultatẽ hr̃et:ĩpedire quæat:præsertim cũ filios eius ptime
sceret. Sic itaq; ubi Alexãder Helenã post ei9parẽtes:fra
tresq; ex iusto psuasos accæpisset:multa illã cũ fælicitate
atq; gaudio agens abiit. Priamus ãt:Hectorq;.ac reliq oẽs
plurimũ ex eo cõnubio uoluptatis suscepe.& Helenã quo
q ipsam cũ sacrificiis & supplicatiõib9:excæpe. Cõsidera
uero inquit & cõtrarii quoq; sermonis stulticiã:si fieri tua
sñia potuerint quæ dicunt. Primum qdẽ ut mulieris nunq̃
uisæ amore quisq̃ teneat:deinde ut deserentẽ illã:& uirũ:
& patriã oĩsq; necessarios suã ĩ sñiam trahat.& ut paruulæ
iã ueluti puto filiolæ mr̃ pegrinũ sequat uirũ. Ob hãc ergo
absurditatẽ fabulã illã Veneris:quæ lõge hiis obstupescẽ
tior est cõfinxere:qđ si Alexãder recordat9 est ex pr̃is:ma
trisq; cõsensu rem gessisse(nã neq; certe insensatus erat sed
sape uidebat plurimũ)q cõsentaneũ est Hectorẽ postea q
& ipse rem ab initio assensisset:exprobratione:atq; cõui
cio ob eã quã Homerus rapinã refert ĩ eũ uti. Dicit eni sic

Praue Paris. forma melior. molliq; puella
Intrepidus bellaret oro. Veterator iniq;
O utinam nunq̃ genitus: seu morte peremptus
Ante nephanda fores connubia: nulla iuuabit
Te dulcedo lyræ: Veneris nec munera diuæ.
Nec coma nec species. cum puluere lapse iacebis.
Q uo præterea & Helenus uates: & Cassandra sacerdos Phœbi: Itemq; & Anthenor: qui sæpe uideret nõ mediocriter minus futura prædixerũt: sed ad postremũ moleste ferebãt: & in gesta re trepidi formidabãt. At licuerat hiis nauigantem impedire. Ve℞ ut stultitiæ uehementiã intelligas: & q̃ inter se mẽdacia repugnent aduerte. Inqunt paucis añ ãnis Herculem parua irritatũ ad irã cã: urbem populatũ: nã quos ei Laumedõ dare pollicit9 equos eẽt emẽtit9 haud dedit: & ego uersus qb9 hæc dixit mẽoria teneo.
Is dudum huc ueniens: cum sex modo nauibus Heros:
Cumq; uiris paucis: magni periturus amatos
Laumedontis equos: disiecerat Ilion armis:
Et calles quoscunq; ruens deleuerat urbis:
Profecto inqt: neq; hoc uere narrat: quo. n. pacto urbs ita capta desertaq;: tm̃ adeo ĩ cumulum breui tpe excreuisset: ut inter Asiæ urbes ĩprimis floreret: qũo Hercules quæ iã pridẽ insupabilis fuisset: sex munitis nauib9 in deditionẽ accepisset. Achiui ãt cũ nauib9 mille ducentisq; uenientes in captiuitatẽ redigere minime potuerũt: siue qũo Hercules q Laumedontem pinde ac oĩum sibi inimicissimũ neci tradidisset. Priamũ filium regno dñantẽ sinere q̃ alium cõstituere maluisset. Sin ergo Hercules ueluti inqunt urbẽ cæpit: Q uo ergo nũc tã absurde narrãt. Q uonãq; pacto Troiani: Priamusq; qui scirẽt nullo antea tali delicto ꝑpe

trato postremũ sese excidiũ p aliena uagãtes passos:& cũ
multi urbis captionẽ crebra tenerẽt memoria:quo itaq pa
cto Græcorũ inimicicias minus reformidarũt? Neq ipsorũ
aliqs impedimẽto Alexandro fuit? Quo ãt mõ in Græciã
pfectus cũ Helena:siue cõmertii cõtrahendi:siue loquẽdi
facultatẽ habuerit:seu q fieri potuerit? ut eãdẽ nihil curæ:
neq de parentibus:neq de pĩia:neq de uiro:neq de filia:
neq de illa quæ de se apud Græcos fama futura esset præ
se ferentẽ:neq supstites frẽs metuentẽ:q pri9 a Theseo ip/
sam abstulissent:qq neq ablatã paruipẽderẽt:suã ĩ sniam
traheret:hoc ãt qũo pñtem Menelaum latere potuit? quo
minus quæ fierent internosceret. Absente ãt uiro mulierẽ
ad colloqum uenire:neq id alium sensisse quẽq:aut q sen/
serũt clam tenuisse uerisimile certe nõ est? Accidit ad hæc
q & Ethra Thesei mr̃ quæ captiua esset cum Helena sol/
uisse phibet̃. Nõ.n.satis id fuerat Thesei mrẽm ĩ Spartha
seruitutẽ degere:nisi ad Troiã secuta traderet̃? Alexander
ãt intrepide adeo:& tanta cum licentia rem pegit q nõ ei
abũde fuerit mulierẽ abducere:sed & pecunias supadidit.
Neq deferri in eum quẽq:neq ex Menelai:neq ex Tyn/
dari satellitib9:neq ipsos Helenæ frẽs præsertim cum na
uiũ Lacona nõ esset uacua:mirabile id certe:& absurdũ ẽ.
Item & id magis ambigẽdũ potuisse illos pedestres absq
tumultuatiõe:& turbis ex Spartha ad mare descẽdere. Nã
rapina mox clamorib9 ĩ multos declarata. Nullo qdẽ mõ
fieri potuit:ita ut cũ Alexãdro Helena pgeret:minime ãt
præter rõnẽ fuit cũ ea cõnubio a suis data esset:& Ethram
pfectã:& pecunias secũ delatas eẽ. Horũ.n.rapinæ nihil:
sed cõiugii signũ est. Cum itaq post illud (ueluti dixi) cõ/
nubiũ:Alexãder cũ Helena remigans abiisset:Menelaus

qdem ppea q̄ sec9ea de re sibi ac sparet:accidisset:& ægre ferebat:fratrēq; accusabat se ab eo pditū inqens:Agamē/ non āt illi9 qdem uerba minimi facere:sed ptimescere Alexandrū plurimū:suspicari nāq; ne re℞ illum aliqñ quæ sibi ob Clytēnestræ cōiugium spectare arbitrabat̄:cōtrariū hr̄et ppugnatorē.Proinde & alios Helenæ pcos cōuocare & eos oīs cōtumelia affectos:& Græciam cōtemptui ha/ bitā dicere:pulcherrimā nāq;:& opimā mulierem (q̄si ni/ hil apud eos digni relictum esset) id barbaros datum iri. Hæc aūt dicēs Tynda℞ excusare:& illi ignoscēdū dicere: eum nāq; muneribus decæptū oberrasse. Sed Alexandrū: & Priamū ho℞ oīum malo℞ auctores ōndebat.Sic igitur eos oēs in Troiam expeditiōes ducere exhortatus:nō nul/ las illius capiundæ:ubi cuncti auxilio forent:sibi spes esse dictabat.Hoc autem pacto p multas eos opes direpturos: ac solo dn̄aturos q̄ optimo:esse nanq; tum urbem qdem cætera℞ oīum imprimis locupletissimam:tum uero hoīes deliciarum illecebris depditos habere se præterea cogna/ tos in Asia ex Pelope plurimos.qui summo in Priamum irritati odio.sibi auxilio futuri sint.Quib9 auditis alii ad iram agitari.& eam rem ad Græciæ cedere cōtumeliā sa/ ne arbitrari.Alii autem eam expeditionē utilitatis sibi nō parum allaturam sperare.increbruerat enim apud omnis opinio res Asiæ permagnas esse.& mirandū quendam in modū opulentas.& siqdem superati ab Menelao essent. qui & ipsæ Helenā procaretur.minimi rem duxissent.qn/ imo essent omnes ei cōgratulati.sed Alexandrum omnes habebāt odio.quoniā quisq; sibi interceptum cōnubium putaret.Expeditione igit̄ cōstituta.Agamēnon Helenā p legatos repetit par fuisse inqens ea quæ Græca esset Græ.

coꝝ alicui:& nō Troiano nuberet. His ãt auditis cũ Tro/
iani oẽs:tũ Priamus:& Hector imprimis turbati sunt:ꝙ
adeo impudenter Græci:cũ Helenã Alexãder legitime ab
pr̃e accepisset:& ea nubere illi uoluisset:facere uerba au/
sint:Quare cũ nõ esse nescios belli cauillationem ab illis
queri rñdissent:se nunq̃ tñ:q fortiores forent initium belli
facturos:sed ultionẽ de incohãtib9 suscepturos subdidere.
Quapp cum bello Troiani premerent̃:ac multa eos pati
aduersa cõtigisset:sed nõ quotquot Homerus refert:tñ &
eoꝝ solo deuastato:& hoĩum cæde ppetrata plurima:diu
ac multũ distulere.(Sciebãt.n.ad iniurias Achiuos ferri:
& Alexãdrum præter ius:atq̧ rõnẽ egisse nihil)ꝙ si secus
fuisset:qs Troianoꝝ aut frater:aut pr̃:aut ex aliis peũtib9
q̃s q̃ ciuib9 tãta cũ tolerãtia belli mollem ptulisset. Nã cũ
ob illius iniqtatẽ urbs desolatũ iri piclitaret̃:licebat red/
dendo Helenã oẽs se saluos facere. Qui tñ(ut ii pibent)
post Alexãdri lætũ eã adhuc detinuere:& Deiphœbo mr̃i
monio cõiunxere:tãq̃ maximũ in urbe hñent bonũ:time/
rentq̧ sese ab illa relictum iri. Eniuero si Alexãdri amore
prius subacta mãsit:quo pacto rursus manere uoluit:nisi
& Deiphœbi amore pculsam dixerint? Cõsentaneũ.n.fu/
erat Helenã suasisse Troianis:(q & ipsi pati essent):ut eã
redderẽt:ꝙ si metui Achiuos ei fuisse dixerĩt:at belli solu
tiões antea inueniri decuit:Græci nãq̧ cũ nõnulli iã & for
tissimi uiri interissent:libenter se bello liberassent:nã neq̧
qđ de rapina dr̃ ueꝝ fuit:neq̧ aliã belli cãm Troiani præ/
buere. Quare facile se spabãt supiores euasuros? His.n. i
reb9hoies:qb9 sunt iniuria lacessiti:ad extremũ usq̧ repu
gnãdo ulciscẽdoq̧ pferũt. Hæc itaq̧ nõ sec9atq̧ a me nar
rant̃ fuisse ex stimes uelim. Nã lõge certe magis credẽdũ

eſt & Tyndarꝝ ſua ſpōte affinitatē cū Aſiæ regibus cōtra/
xiſſe:& Menelaū:q̄n præter ſpem ſibi de eo cōnubio acci/
diſſet grauiter rē tuliſſe. Et priamidas Agamēnoni ne græ
ciæ reꝝ potirētur metui fuiſſe. Q uippe qui ſuū progeni/
torē Pelopē ex eodē natum:ac migrantē ſolo audiret:ob
Oenomai affinitatē Pelopōneſum dominio tenuiſſe:ꝙꝗ
& alii exercituū duces ea odii uehementia laceſſiti:quoniā
min9 quibuſq; nupſerit.huiuſmodi belli partes cæperint:
quā ꝙ eam Alexander:quā ignoraret mulierem adamarit
& ob id negocii nauigāti ſibi Priamus qui haud eſſet igna
rus Troiā:ut ipſi tradūt)nuprime a græcis captā:& patrē
Laumædontē cæſum aſſenſus ſit. Ad poſtremū uero ꝙ &
bello ſæpti:atq; circūuenti:& tantū malorum paſſi Hele/
nā reſtituere:neq; Alexandro uiuo:neq; quū iā diē obiiſſet
nulla iā illis ſalutis ſpe relicta noluerint. Ex altera uero p̄/
te ꝙ eo Helena amore in pegrinū hoīem:quo eum princi/
pio collocutā:nequaq̄ cōuenit:adeo exarſerit:ut & patriā:
& neceſſarios:ac uirū deniq; ipſum deſerens:homines qb9
odio eſſet:cum dedecore petierit:& ꝙ iis peractis nemo ex
eunti ſibi ac pedeſter ad mare uſq; proficiſcenti fuerit īpe/
dimento:neq; ſit nauigantē perſecutus quiſq̄:& ut Theſei
mater quæ iā ætate confecta eſſet:& Helenā(ueluti pſpi/
cue cognoſci poteſt)odio haberet:cū ea claſſe deuecta ſit.
Ad poſtremū uero:ut Alexādro mortuo:(cuius eā amore
detentam peribent)Deyphœbo cōnubio iuncta fuerit:pol
licita iam rurſus Venere:(ut exiſtimo): quādoquidē neq;
ipſa apud ſuū abire uirum:neq; Troiani reſtituere illā uel
lent:quo ad in captiuitatē urbs redigeretur. Horū uériſi/
mile prorſus nihil neq; fieri certe potuit. Accedit ad rē ꝙ
alios quidē Achiuos omnis quos minus res tangere uide/

batur suas una cõtulisse uires Homerus refert: sed Castorẽ & Pollucẽ: quos maxĩe cõtumelia illa premeret solos ea in expeditiõe defuisse. cõtrarietatẽ uero hanc nõ mediocri cũ uersutia Homer9 cælans Helenã primo admirantẽ finxit. Deiñ rñdit inquiens antea illos ex hac migrasse uita. At iis certe uiuis pspicuũ est illi9 quã dicunt rapinã ppetratam: postea uero & annos decem indulgentẽ rei Agamẽnonem & exercitus cõgregantẽ expectarunt: neqꝫ statim ab initio qd de sorore actum esset & eo maxĩe si nauigaret noscere potuissent: nõne & ppriis freti uiribus: cæpissent bellum. Nõne & cõtra Theseum q tum græcus tum oĩum & erat: & habebat fortissim9: qꝙ pmultis præerat: & Herculi Pi rithooꝙ amicicia iunctus esset ẽt Thessalis Boetiisꝙ sociis uteret in pœnas cõtinuo pcessere? In Alexãdrum uero re/ formidassent pficisci & Atridas q decẽnium uires cõgrega rent oppiri maluissent? Fortassis autẽ cõsentaneum fuerat Tydarꝝ quoqꝫ ipsum pficisci: neqꝫ ætatem esse impedimen to sibi: non. n. erat Nestore: neqꝫ phœnice senior: neqꝫ illos magis íniqꝫ rẽ ferre q̃ prẽm sese decuit. Verꝝ neqꝫ ipse: neqꝫ filii in bellum prexere: neqꝫ expeditiõem qdem fieri uole/ bant: sua nãqꝫ spõte Helenã tradidere: qppe q ex pcis oib9 Alexandrum tã ob impii magnitudinẽ q̃ ob illi9 fortitu/ dinem plane delegissent: nã animi præstantia: atqꝫ splendo re cædebat: Alexãder nemini: Quo factum est: ut neqꝫ illi bellaturi: neqꝫ Lacedæmoniorꝝ qsq̃ pfectus sit ꝙ Lacedæ/ moniis ãt præesset Menelaus: & Sparthes impio uiuo ad/ huc Tyndaro potiret: id mendacii certe plurimum præ se fert. Durꝝ. n. & graue fuerat Tyndarꝝ Menelao regnũ ob ingrauescentẽ cæssisse ætatem: qñqdem Nestor ipse: neqꝫ pri9 neqꝫ postremo ex Ilio rediẽs filios regno impare haud

ptulerit. Videnť. n. & hæc quoq dubietatis nõ nihil ac mē dacii sape. Cum Troianã igiť Achiui terrã attigissent: mox solo primũ phibenť: Prothesilausq q terrã cape primum prexisset: & alii nõnulli obtruncanť: qre p inducias rece/ ptis cadaueribus in Cherronesum nauigauere: quo ẽt loci Prothesilaus sepeliť: deiñ circũqq nauigãtes: & Troianoꝝ ascendeutes solũ oppida quædã populati sunt. Alexander ãt Hectorq plebẽq qdem & uulgus oẽ in urbem ex solo redigere: paruas ãt urbes: quæ sec9 mare sitæ essent: (ppea q auxilium ubiq ferri nõ facile posset) omisere. Græci ãt rursus in Achiuoꝝ nauigantes portum cum noctu clã ter ram ascendiscent: classem statione muniere: & uallum ob Hectoris: Traianoꝝq formidinẽ pfodere: ac tãq obsidẽdi magis q obsessuri parabanť: hi uero alia qdẽ oĩa cum Ho mero assentiunť: muꝝ ãt factum ab eo dici negant: cũ ille tñ finxerit ab Apolline demũ Neptũnoq ĩmissis amnib9 eum pditum: & (qđ oĩum mendacissimũ est) euersum fun ditus: nã & nunc quoq amnes illi locũ supant: marisq nõ nihil iã usurparunt. Reliquum uero tẽpus ptim qdem affe cerunt: ptim ãt malo affecti sunt. Vrbem. n. Græci adoriri eoꝝ qui intus essent multitudinem: uiresq formidantes ne quaq ausi sunt: & instructa quidem acie dimicatum raro: missilib9 uero Græcoꝝq latrociniis plerũq. Quo Troi/ lus mõ adhuc puer Mnesteusq: & alii nõnulli occiduнť. Erat. n. Achilles ad insidias: nocturosq insultus callidissi/ mus fortissimusq: unde & Aeneam hoc uno adortus non paꝝ abfuit: qn morti in Ida dederet: itidem & alios: hinc inde p oram Troianam multos: & ea quoq quæ cum mi/ nus recte seruarenť oppida cæpit. Nam terræ Achiui nisi q̃tum castra occupassent potiebanť nihil. Huiusce aũt rei

ea est cóiectura: ꝙ nunq̄ certe Troilus extra mœnia longe
præsertim ab urbe exercitatióis grã decertasset: neq̃ Cher
ronesum ueluti fatent̃ oẽs Græci coluissent: neq̃ ex Lẽno
uinũ eis deueheret̃: siqdẽ Troadis potirent̃: ubi uero Achi
ui grauiter in eo bello afficerent̃: forentq̃ eoꝝ quæ sperasⸯ
sent adepti nihil: & sociis Troianos in dies magis magisq̃
affluere intuerent̃: se ãt peste ac fame premi. Seditio inter
exercitꝰ duces (id qđ nõ secũdis solet rebꝰ sed aduersa utẽⸯ
tibꝰ fortuna accidere) exorta est. Hæc ãt & Homerus ipse
(neq̃. n. ueritatẽ oẽm obducere potuit) in illis fatet̃ uersiⸯ
bus: qbus Græcoꝝ cócionẽ: q belli mollem iniq̃ ferẽt: atq̃
abire uellent. s. pro exercitu reuehendo congregatã memiⸯ
nit: quo loci facile declarat: & uulgus ad nauis decurrisse:
& uis tãdẽ a Nestore Vlysseq̃: q uaticiniũ aliqđ prætẽdeⸯ
rent ac paꝝ tpis relictũ dicerent: qđ eos tolerari ab eo preⸯ
carent̃ detentũ illud esse. Vatẽ ãt hunc supioribꝰ in uersiⸯ
bus Agamẽnon inqt: nihil unq̄ ueri uaticinari solitum. In
his igit̃ quæ in hũc usq̃ locum deinceps Homerus cecinit
nõ oĩno paruipendere uident̃ hoĩes: sed ueritate quodãmõ
teneri: nisi ꝙ minus ipse quæ ad Helenæ rapinã ptinẽt nar
rat: sed Hectorem Alexãdro exprobrantẽ & Helenã apud
Priamũ deflentẽ: & Alexãdrũ ipsum Helenæ secũ cómeⸯ
morantẽ cócubitum finxit. Id ãt dilucidissime unũ oĩum
oportuit diligentissimeq̃ narrari: idẽq̃ circa duellũ obserⸯ
uauit. Nã cum Alexandrũ dicere neqret ab Menelao neci
traditum inane ipsi munus: ridiculosamq̃ uictoriã in ensis
cófractióe elargit̃. Nõ. n. licebat uiꝝ adeo fortiorẽ Meneⸯ
laum ita Alexãdro uti quo uiuũ: & armatũ illũ ad Achiⸯ
uos traheret: sed galeæ corigia strãgulare decuit: cófictum
aũt illud quoq̃: & mẽdax Aiacis cum Hectore duellum:

rursumq; illius dimicandi solutio Aiace iā uictore: & mu-
tuis se munerib9 utrinq; donātibus ut amicis: & stulta est
& apud me uana: nulla.n. in re cōclusio: nulla mæta. Post
hæc āt uera iā utens narratiōe Achiuos uictos fusos fuga-
tosq; describit: & Hectoris præclara facinora: cæsorumq;
multitudinē: ueluti ab initio: uel inuitus quodāmō: sed in
Achillis honorē oīa retorquens: se dicturū pollicitus me-
morat. Quinetiā & urbem diis amatā iugens Iouem ma-
nifeste dicentem finxit: Ilion unā oīum quæ sub sole sunt
urbium carā sibi ac iucundā esse. Itemq; & Priamum atq;
illius populum pari dilectiōe ab se cōplecti: deinde repen
te adeo mutatus snīa: ut quā īprimis oīum amaret misere
adeo euersum ob unius erratū uiri (siqdem ille errauerit)
eā iri uoluerit. Verūtñ egregia Hectoris facinora uincen-
tis: & ad naues usq; insequentis Achiuos clā efficere haud
potuit: qn trepidis oībus atq; pterritis eū Marti interdum
cōparat īterdum flamæ similem dicit: quem solū sustinen
te nemine: tum Apollinem ei assistentem inseruientemq;:
tum Iouē uento ac tonitru desup crepitātē refert. Hæc.n.
tā & si tā dilucide narrare nollet tñ qm̄ uera forent: & ea iā
esset aggressus: deficere neqt quominus referat & durissi-
mā noctē illā: & q̄tus esset in castris mæror: atq; formido:
& trepidatiōem Agamemnonis: fletusq;: & nocturnā præ
terea cōsultātium de arripienda fuga cōcionem: & quibus
Achilles fuerit tādem rogatus precib9: si qd afflictis ille re
bus auxilii afferre possit. In posterꝝ uero diē stultū & ina-
ne quædā Agamemnoni militiæ facinus elargit᷑. Idē & de
Diomede Vlysseq; & Eurypilo facit. Aiacem uero ꝓmpte
bellātē dicit. Statim āt Troianos uictoria potitos: & hecto
rem ad murū: & naues usq; fusos, fugatosq; Achiuos inse-

quentem. Hæc āt uere ab eo narrari: & quæ ex iis sequunť facillime colligi: atq; cōcludi manifestū est. In Achiuoꝝ āt augēda gloria dubietate refertus est nō mediocri: & patet oib⁹ se mentiri. Bis āt ait Hectorem ab Aiace supatum in duello semel: Rursus āt & in lapide. Id oī certe ueritate caret. Aeneā uero a Diomede supatū inqt. Cū gesserit aliud Diomedes nihil: nisi ꝙ equos clanculum auertēs cepit. Cū uero qd aliud ipsis elargireť hr̄et nihil: Martē inqt & Venerem ab Diomede uulneratos. Quib⁹qdem in reb⁹ oib⁹ liqdo patet Homeꝝ beniuolentia illos ꝓsequi: & in id elaborare: ac niti maxīe quo eos laudet: & admiratiōe ōndat dignos. Sed qm̄ quid ueri diceret nō hēbat. Ambigu⁹ anceps[q]; in res incidit īpossibiles: atq; īpias: id āt illi ut plurimū patiunť qui ueritati pugnant. Sed cum ad Hectoris res ueras illas (ut existīo) enarrandas deferť nō similis eū dubietas solet cape: ut qd magnū mirabile[q]; cōmemoret: ignoret: sed fusos oīs: ac fugatos refert: noīati fortissimos enarrando: (inquit enim): neq; idoneum: neq; Agamēnonem: neq; Aiaces duos: sed Nestorē dūtaxat substitisse: parū[q]; defuisse quin & ipse captiuus fieret: Diomede āt succurrisse qui cum & ipse audaci⁹ paꝝ quid eēt ausus: mox in fugā q̄si a fulminib⁹ cōpescať uersus est. Tandem uero uallum supari: nauium stationē obsideri: ab Hectore ualuas dirui: & Achiuos apud ipsas iā nauis capi: & ubiq; inter tentoria pugnā agi: & Aiacem qui desup nauib⁹ uellaret ab Hectore demū expulsum cedere & aliq̄s nauium incendi. Hoc enī loci neq; Aeneas a Venere raptus est: neq; Mars a uiro uulneratus: neq; aliud tale mēdosum qcq̄: sed res ueræ: & quæ ita fuisse plane appareāt. Victos āt Græcos rursus ire in prælium fieri certe nullo mō potuit: nec

audere illos unq̃: qui eo deducti cópulsiq; fuissent: ut neq; uallo: neq; castello iuuari qcq̃: neq; nauis tueri potuissent. cui9.n. ite℞ talis tãtaq; uis: quis ita inuictus uir: diuinoq; ualens robore: qui deletos iã efficere: supueniens saluos q/ uerit? Myrmidonũ eteni multitudo q̃tulum qd si cunctũ cõsideres exercitum fuerat: siue Achilles ipse minime nũc primum bellatur9: sed qui p̃sæpe iã supiori tpe ad manus isset: neq; tñ Hectoré enecasset: neq; aliud quicq̃ gessisset magnũ: neq; Troilum adhuc ætate pue℞ e uita sustulisset? cum ad hoc igit̃ loci Homerus deuenisset: nulla ãpli9 sibi ueritatis cura relicta est: sed reb9 in cõtrariũ uersis: & co/ mitatis oib9 in oẽm impudentiã ruit: spretis. n. hoib9 quos cum alia multa tam ẽt de diis imortalib9 quæ finxisset fa/ cillime icucret̃ admittere. poetis ãt aliis. gesta℞ ue re℞ scri ptorib9 apud quos ueritas hr̃et̃ exñtib9 nullis. sed ipse pri mo de reb9 hisce scriptitare multa post sæcula aggressus. & iis qui ea scirent. & qui ex illis ẽt essent geniti: una cum obscura & infirma fama ueluti de uetustate accidere pla/ ne solet deletis oib9. & quia apud indoctum uulgus uer/ suum suorum ab se narratio habenda esset. ubi ꝑpterea ꝙ rebus Græco℞ uehementissime fauisset nequaq̃ se repro/ bari manifestari ue ab legentibus uereretur. eo facile au/ sus est ueritatem in mendacium cõmutare. Nam cum in nauium captione Achilles. ut ꝑprie consuleret saluti sub/ sidium coactus attulisset. Repente quodãmodo Troiani relictis nauibus dederunt terga. & ignis extinctus est. quẽ admodum & alii Achille excidente fugere extemplo om/ nes. & Hector eum extra uallum & castro℞ difficultates arturasq; subducere. fere autẽ & quod ab Homero dicitur cõcedendum. incumbentibus una reliquis. etiã pugnato/

ribus Achillē rursus Myrmidonibus sociatū pulcherrime decertasse: ac nōnullos ab eo tū Troianos: tū socios: & Sarpedonē quoq; ipsū q Litiorꝝ rex Iouis fili9 diceret: obtruncari: & ī traiiciūdo flumīe stragē nō mediocrē factā. Neq̄q̄ eos tn̄ fusos clare atq; pallātes fugere: sed p multas ī hostis reuersiones usq; facere. Interea uero loci Hectorē q ad capiundū ineūdi prælii tēpus exptissim9 foret obseruare p uidereq; dūtaxat. Isq; quoad Achilles turbine ac furorē quodā recēs dimicaret: ei haud q̄q̄ cōcurrere: sed alios solū exhortari. Cū defessum uero Achillē iā & multū prioris amisisse impet9: utpote q neq; sibi ī certamine pepcisset: facile sentiret. Et a fluuio maiore influēte quē ī expto traiecisset: defatigatū ab Asteropeoq; pene uulneratū ītueret: cūq; & Aeneā obstantē illi: ac fortissime multūq; præliatū: & ubi tandē uoluisset tuto abiisse. Et Antenorē īpetu exīprouiso fcō inseq eū cōspicaret: (Tāetsi hac una ī re maxīe Achilles excelleret: q celerrim9 eē uidebat): has oīs ob res Hector: q bellādi artē egregie teneret: manifestissime ē uidere uisus eū pq̄ facile capi posse. Quare sūma cū fiducia mediū ī cāpū obuiā illi factus: primū illi9 expiūdi ac defatigandi gr̄a q̄si fugiēs declinabat. Interdū qdē expectādo & sensim īterdū defugiēdo. Vbi tardū uero neq; seq posse pspexisset: sic euestigio ī Achillē q neq; arma ferre iā āplius posset: rediit cæpit obtrūcauit. Et armorꝝ id qd & ipse Homer9 ait potitus est. Equos āt psequutū inqt Homer9 Hectorē sed minime illos capi potuisse: cū tn̄ captos pspicuū sit. Achillis āt cadauer uix ad naues ab Aiacib9 receptum: Troiani nāq; ea ducti fiducia: q uicisse iā putarēt: insequebant mollius. Sed Hector Achillis armis quæ īsignia erāt indutus: & enecabat fugientes: & ad naues usq; sequebat.

Id uero & Homerus ipse cõfitet̃ quidẽ. Nox autẽ superue niens quo minus classis oĩs igni ab Hectore traderet̃: ab/ stulit: ita uero peractis rebus ignar9: quasi ueritatẽ Home rus clam efficeret: Patroclũ eum fuisse dicit: qui Achillis arma capiens cum Myrmidonibus in bellũ perrexisset: & hũc demũ ab Hectore interfectũ: & ita potitũ armoꝝ He ctorẽ. Enimuero quo pacto Achilles cũ tãto in discrimine exercitũ pendere: nauisq; iã ardere: & eã formidabilẽ gra/ uissimamq; in sese uenisse rem: quantã ante hac nũq̃ intue retur: & Hectorẽ inquientẽ audiret dignũ qui secũ in pu/ gnã iret esse neminẽ: ac sibi Iouẽ q dextera iam signa ostẽ deret auxilio esse: quo ĩquã pacto si fieri Achiuos uolebat saluos: ipse q fortissimus esset propugnator: in tẽtorio ma nens. Patroclũ quem longe se debiliorem sciret mittebat ĩ prælium? & ut fortiter irrueret: atq; nauib9 auxiliũ ferret: neq; Troianis tamẽ neq; itidẽ Hectori prælia turus occur/ reret demandabat: sed neq; in illo erat mea sententia ubi se mel in prælium isset pro arbitrio dimicare: cũ sic igit̃ Pa/ troclum minimi penderet eiq; diffideret: suas ne illi uires: & arma equosq; cõcessisset quasi is q pessime in suos cõsu/ leret: uolẽs oĩa pditũ iri. Deinde ut Patroclus suus quem adeo insensate ad uirũ eo fortiorẽ melioremq; misisset: cui fortissimos quisq; in prælíũ inuitanti subaudire uoluisset nemo: cũ armis omnib9 sociisq; redeat Iouẽ maximũ opti mũ deprecat̃. Agamẽnon autem palam inquit: & Achillẽ metu percitũ: & cõgredi Hectori pugnatuꝝ nolle. Huius igit̃ rei gratia ille ipse q id cõsilii dederat: & socios se Pa/ troclo: & cæteris multis reb9 orbatũ inqt: paulo autẽ post: & equis & armis subdidit. sed hæc nunquã Achilles certe neq; perterritus: & inops animi fecisset: Quod si min9 sua

ſponte hoc egiſſet:ſaltẽ phœnix prohibuiſſet. At nolebat inquit ſubito Achiuos niſi receptis muneribus ꝑiculo liberari. Simulq̃ nõdum ira acquieuerat:& quid erat impedimento quo rurſus cum ad qđ noluerat ꝓgreſſus eſſet ira æſtuaret:Homer9 autẽ hmõi abſurditatis cõſcius:quaſi ꝑ ænigma memorat eum q̃dã ductum ꝓhibitione manere: ut pote ſi ĩ prælium ꝓgrederet̃ oĩno morituꝝ:& ſic ipſum liquido timiditatis accuſat. Licebat.n. Achilli ob ꝓhibitione hãc cum iter ſe atq̃ Agamẽnonẽ diſcordiæ exortæ eẽnt a Troia remigrare. Accedit ad rẽ ꝙ & de Patroclo ex mr̃e audierat:quẽ dicit nõ minoris facere atq̃ ſuum caput neq̃ ſe uita eo mortuo fruituꝝ. Cum autẽ eum uideret lanceã ſuſtinere nequeuntẽ:dabat & alia:quæ lanceæ ſcilicet ponderi rñdebant. Neq̃ timebat ne illa ferre nõ poſſet:queãdmodum & ipſe ait impugnãdo cõtingere. Veꝝ ſiqs oĩa redarguat:ac reprobet: ꝑdifficilem certe ꝓuinciã nãciſcat̃. Mendacium.n.ex ſeſe aduertentib9 patet. Quare & Patroclum ipſum fere cõfictum eſſe:& hunc ab Homero ꝑ Achille quo eius necem clã faceret mutatum eſſe:nemini ꝑfecto:q uel mediocriter prudens ſit obſcuꝝ eſt. Cõſiderãs autem Home.neqs & Patrocli ſepulchrum quæreret:quẽadmodũ ut opinor & alioꝝ illuſtrium uiroꝝ:q ad Troiã pugnando obiere manifeſta ſepulchra ſunt:præueniens inquit:nõ priuatum Patroclum:ac ſolũ eſſe:ſed cũ Achille in ſepulchro poſitum. Et Neſtor quidem indignum ducit eum quem ꝑꝑ Antiloch9 fili9 ꝑiiſſet cum Antiloeho ſepeliri:filii domum reuectis oſſib9:ſed Achillis oſſa cum Patrocli cõmixta eſſe:nã in id rei maxiope Homer9 ſtudebat ut Achillis apud Iliõ interitũ ꝑditũ:ac deletũ iret. Q đ cũ ob ſupſtitẽ:uigẽtẽq̃ famã:apparenſq̃ ſepulchrũ fieri nul

lo mó posse ítueret: Túc eũ ab Hectore íterẽptũ eripiens: illũ cótra q usq̃adeo cunctis mortalib⁹ præstaret: excelleret: ante iret: ab Achille e uita sublatũ refert. Quinetiã & cadauer ei⁹ uerberib⁹ p cótumeliã cæsũ: ad urbis usq̃ mœnia tractũ eẽ. Rursus ãt cũ & Hectoris extare sepulchrum sciret & ipsũ a ciuib⁹ honorari: dicit Iussu Iouis post datũ illí⁹ redimẽdi preciũ: cadauer ab Achille redditũ. De quo qdẽ cadauere duraturo Venerẽ tãdẽ & apollinẽ curauisse. Quid ãt alid̃ de Achillis íteritu fingeret nesciẽs: qm̃ necesse foret eẽ ab aliquo ex Troiãis enecatũ (Nõ.n.& hũc quẽadmodũ & Aiacẽ ab sese íterẽptũ fingere debuisset). Interfectoriis gloriæ inuidẽs ab Alexãdro ipsũ íterfectũ refert. Alexãdrũ uero hũc Troianoꝝ oĩum uiciosissimũ: ignauissimũq̃: & timidissimũ finxit. quẽ paꝝ abfuerit qn Menelaus uiuũ capet. Quẽq̃ ita p cótumeliã semp uocat bellatorẽ effeminatũ & exprobatissimũ íter græcos. & quo Hectoris gloriã auferat. uidet̃ & ipsũ Achillẽ carpe. Cũ lóge ignauiorẽ ei⁹ necẽ obscuriorẽq̃ finierit. Ad postremũ uero Achillẽ iã mortuũ í mediũ agit. & dimicãtẽ finxit. deficiẽtibus uero armis. quoꝝ p id tpis Hector potiret̃. latuit eũ unũqd uere dictũ. Eteni arma a Vulcão laborata ex cælo Thetydẽ ait detulisse. & ita iã ridiculose ab uno solo Troianos oĩs í fugã uersos. Alioꝝ ãt Achiuoꝝ tã̃q eoꝝ adesset nemo oĩum est oblit⁹. Nã cũ hãc rẽ semel ausus sit mẽtiri cõfodit oĩa. Quo loci & deos íter se ipsos præliãtes fugit. utpote q̃ ꝓpe fateat̃ nullã sibi eẽ ueritatis curã. Ipsũ ãt militiæ facin⁹ ífirme admodũ ridiculosq̃ pcurrẽs nũc amni dimicãtẽ: nũc apollini minitãtẽ & ísectãtẽ achillẽ narrat. Ex qb⁹ ei⁹ dubietatẽ intueri ꝓpe modũ licet. In reꝝ.n. ueraꝝ narratõe haud q̃q̃ ita ẽ neq̃ absurd⁹ neq̃ iocũdi⁹. Vix tãdẽ

Hectorē Troianis in urbē fugientib9 pro mœnib9 fortissi me sustinere illū neq deprecāti pr̄i:neq mr̄i obtēpantē fin git:deinde uero urbē quā fugiēs circūiret:ingredi certe li cebat. Achillē āt quē oīum celerrimū fabulat' semp cape illum minime posse:& Græcos oīs q talis ac tantas acerbi tates ab Hectore ppessi forent:& eum adeo hr̄ent odio ut uulnerib9 mortuū cōfoderēt:tāq spectaculū aliqd intueri memorat. Achilli uero auxiliū ferre neminē:deinde egre/ dientē e mœnibus Deyphobū:uel Mineruā potius Dey/ phebo assimilatā ob errantē uisu Hectorem fecisse:eumq fascinasse:& præliāti lanceā furtim surripuisse dicit:& sic circa mendaciū laborās:pturbansq ac fluctuās quo He/ ctorē enecet modū inuenire neqt:& pfecto q̄si somnians pugnā narrat:qnimo quæ de illa narrat pugna uisionibus absurdis cōgruūt:Ad hoc āt loci cum uenisset:quæ dein/ ceps erant qūo narraret:poesiq uteret':nesciens:q̄si lassus defessusq omisit:Mendacioꝝ āt difficultate circūuentus: funerale certamen quoddā ridiculose addidit. Itemq & in castra apud Achillem Achiuis clā oīb9 aduētū Priami ab quo redimendi Hectoris preciū delatū sit:neq Memno/ nis:neq Amazonū subsidiū mirabiles adeo magnasq res neq Achillis mortē:neq Troiæ captionē narrare ausus ē. nā neq ptulit mea sn̄ia Achillem:q iāpridē hac luce orba/ tus esset rursus e uita sublatū:neq qui iā uicti fugā arri/ puisset uictores:neq hāc quæ uictoria potita urbs esset in prædā conuersam fingere:sed q post Homeꝝ poetæ secuti postea sunt tāq decepti:ac iā inualescēte mēdacio audētes scriptitarūt. Sed res ita ueluti a nobis dicit' hūere. Achil/ le in subsidio nauiū ab Hectore cæso Troiani qdē ueluti & antea nō lōge a nauib9 Achiuos obseruaturi pnoctātes

castra metati sunt. Eos nãq3 fugã noctu arrepturos suspi/
cabant. Hector ãt gaudẽs reb9 gestis in urbẽ apud parẽ/
tes: sese uxorẽq3 recepit: & relicto ĩ exercitu Paride: tã ipse
q̃ reliq̃ Troianoꝝ multitudo quieti dedit: ueluti in reb9 ex
oĩ pte secũdis: ac pspis defatigatos facere: & mali nihil op
perientes par est: p id uero tpis Agamẽnon cũ Nestore &
Vlysse atq3 Diomede inter se hito in agẽdis cõsilio: intuẽ/
tes paꝝ absuisse: qn pridie ita naues pditũ irẽt: ut fugæ: lo
cus relinqueret ampli9 nullus: & eaꝝ pars haud minima
esset igni tradita: freti silentio: taciturnitateq3: nõnullas in
mare deduxerũt. Sed una Prothesilai nauis trahi neq̃q̃ po
tuit. His ãt pactis: cũ p multã prædã: tũ & eaꝝ quæ nacti
fuerãt reꝝ nõnihil deserẽtes: Rursum ĩ Cherronesum naui
gant. Quãprimũ ãt illuxisset declarata re: tulit pmoleste
id Hector & grauiter: & in Alexãdrũ qui hostis e manib9
aufugere passus sit: plurio cõuicio usus est. Troiani ãt ten
toriis incensis quæ Græci deseruerãt: diripiũt oĩa Græcis
uero tuto ĩ loco de re cõsultãtib9 (classis. n. in tpe Troia/
nis q̃ in eos trãsmitterẽt aderẽt nullas abitio cunctis pla/
cuit intuẽtib9 tũ multitudinẽ multã: tũ claros: & fortis ui
ros pisse. Sed cũ piculi nõ paꝝ uideret incũbere ne Troia
ni cõstructis repẽte nauib9 in Græciã nauigẽt: manere co/
gebãt: in latrocinia sicuti ab initio cõsueuerãt uersi: si quo
fortasse mõ id efficiãt ut defatigato Paride cõposita eos pa
ce abire liceat: cum hæc itaq3 statuissent: & ultra manẽtes
facere pgerẽt ea tẽpestate: ex Ethiopia Mẽnon: & ex põto
Amazones. & alia quoq3 socioꝝ multitudo ubi secundis
Priamũ. & Hectorẽ reb9. & Achiuos nõdũ oĩs deletos di/
dicissent. ptim beniuolentia qdẽ. ptim uero potẽtiæ metu
ducti ĩ Troianoꝝ auxiliũ uenere. Nõ. n. uictis neq3 ĩ cala/

mitate positis: sed uincētibus atq̧ fortunatis: imprimis oēs auxiliū ferre uolūt (Aduocauerūt āt & Achiui ex Græcia q̄cq̄d subsidii potuere) exteroꝶ.n. nemo iis auxilii ampli9 q̄cq̄ præstitit: sed Neoptolomū Achillis filium admodū iu uenē: & Philoctetē despectu prius habitū ob aduersam ua litudinem: & huiuscemodi alia infirma subsidia: debiliaq̧ domo recepe. Hoꝶ āt aduentu aliq̄tisp Græci respirantes: rursum in Troiā adnauigarunt. Et muꝶ alteꝶ lōge mino/ rem: nō ubi pri9 sec9 littus: sed ipsi9 summitatē loci appre hendentes circūdedere. Naues āt aliæ sub muro instatōem locatæ sunt: aliæ uero trans helespōtum stetere. Tāq̄.n. nul la illis uictoriæ potiundæ relicta foret spes: sed ueluti dixe ram: cōuentiōes: & fædera deprecātes: nō firmitate q̄dā sed ābigue quodāmō & ad remigandū poti9 itenti debellabāt insidiis: disscursiōibusq̧ utentes. Inualescente āt aliq̄ñ præ lio: cū egredi Achiui castra cogerent̄: & Aiax: ab Hectore & Antilochus añ p̄rem a Mēnone obtruncat̄: Ipse āt Mē non: Ab Antilocho uulnerat̄: & ita sautius in uia delatus morit̄. Cōtigit āt Achiuis: p id tempus lætis uti rebus: q̄tis antea nūq̄: nā & Memnon magnæ dignitatis: & amplitu/ dinis uir lætaliter uulnerat̄: & Amazō: in nauis effrenati9 irruens: & incendere illas tentans: a Neoptolomo ex naui præliāte lancea nauali occidit̄: & Alexāder a Philoctete sa gitta trāsfix9 morit̄. Erat igit̄: & apud Troianos secordia: & īprōptitudo quædā ac si nullus esset his belli futur9 fi/ nis: neq̧ āpli9 sibi q̄cq̄ ubi uicissent foret. Et Priam9 quoq̧ ali9 q̄dā post Alexandri obitum factus est: plurio mærore agitat9: & pro Hectore filio reformidans: At ex altera p̄te lōge Græci deteri9 ignauiusq̧ Antilocho & Aiace mortuis hēbant. Q uare ad incūda fædera legatis missis: inqunt: se

paratos q ĩ græciã remigẽt: ubi pcussis fœderib9 eiuscemõi pax fiat: ut neq; post hac ĩ Asiã armis illi: neq; aduersus Argos itũ Troiani pgãt. Quib9 expositis & Hectore aduersante: qm̃ longe supiores Troianos diceret: q̃q; & muro℞: ac munimẽ illd̃ ad iternitionẽ usq; ĩ deditionẽ redigẽt: & Alexãdri obitũ eo molestissime ferẽte: ac p̃re præterea tũ multis precib9 cõtẽdẽte tũ de senectute sua deq; filio℞ interitu uerba faciẽte. & reliq̃ quoq; multitudĩe bello libari iã uolẽte: Hector qdẽ belli solutiões assentiri: dignũ ãt putare: ut & pecunias q̃s ĩ eo bello Troiãi expẽdissent Achiui psoluerẽt: atq; aliq̃ pœnã dederẽt: utpote q nulla ꝓuocati iniuria & bellum ĩtulissent: & solũ p multos ãnos uirosq; fortissimos: & ipsũ deniq; Alexãdrũ a quo malli passi fuissent nihil pdidissent. Nã qm̃ inter ꝓcos plurimũ foret Alexãder prestare existiat9: eo uxorẽ ex Græcia cæpisse ab illis datã sub quo℞ eẽt ptãte posita. Vlysses ãt (hic. n. ad cõponẽdã pacẽ legat9 uenerat) rogare precariq;: & nõ minora Troianos fecisse q passos oñdeꝛ & ĩ eos belli cãm reiicere. cũ tot eni tãtisq; mulierib9 Asia referta eẽt: haud ullã ei9 rei caritudinẽ: indigẽtiãue Alexãdro fuisse. Sed hũc ubi ꝓcatũ in græciã uenisset: & diuitiis supasset: derisis græco℞ pricipib9 abiisse: neq; cõnubiũ ei solũ cõtigisse: sed & Græciæ reb9 facultatẽ ĩsidiãdi datã: ꝓinde ipsos hoc ñ lateꝛ: cæte℞ cũ tot: ac tãta utriq; mala: ĩgruissent iã bello cessare precabãt: præserti cũ affinitas & necessitudo q̃dã Atridis: ex Pelope cũ Troianis eẽt: de reddẽdis ãt pecuniis subridere: pecunias græcis eẽ nullas inqens. qn multos ob dõesticã pauperiẽ ultro ĩ exercitũ ire: Hæc ãt aiebat: quo eos auerteret ab exercitu ĩ græciã trãsmittẽdo. Si q̃ uero pũitionẽ hõesti ac decori gr̃a fieri oporteret eã apd̃ eos ĩuẽtũ iri cũ oblati/

onē pulcherrimā atq; maximā Mineruę relicturi sint: iscri
pturi. Hllasterion. i. sacrū ACHiui. MInerue ILiadi. Nā
& magnū hoc illis: honorem ferre: & in Achiuos ut uictos
supatosq; testimoniū esse. Præterea & Helenā quoq;: ut &
pacis ipsa ptes capet orare: quæ eo prōpti9 & diligēti9 i rē
fauit: qm̄ ægre pateret q Troiani: nō nihil maloꝝ ei9 grā
pati uiderent: & sic pcussis utrinq; fæderib9: belli solutio
nes fiunt. Homerus aūt æque hoc atq; alia multa in men
datiū trāstulit: tāq̄ nō ita res habuerit. Sed Troianos inqt
fædera cōfudisse: quæ scilicet Hector inuicē Agamēnonq;
ac reliq pceres iurauere. Ne græci unq̄ regnāte Priami ge
nere in Asiā: neq; Priamidæ in Peloponesum: aut Boetiā:
aut Creten: aut Itachā: aut Phthiā: Euboeā ue expeditiōes
agerent: Has. n. puincias solū declararunt. De aliis uero
neq; iurare Troiani uoluere: neq; Atridis id cura fuit. His
autē iureiurādo cōfirmatis & equus est ab Achiuis absolu-
tus (pmagnū is certe & ingēs op9) & a Troianis ad urbē
actus. Quē cū porte ob nimiā magnitudinē cape neqrēt:
quādā parietis ptē deruere. Vn̄ urbē ab equo in captiuita-
tē actā ridiculo dictū est. Et sic exercit9 fœderib9 abiit. he-
lenā uero hector Deiphebo q post eū inter fratres excelle-
re uideret: uxorē dedit. Priamus uero pr un9 oīum morit
fælicissimus: tāta solum affect9 tristitia: quātā iterēpti filii
afferre potuissent. hector autē ipse multos ipitās annos: ac
magnā Asiæ ptē suo uindicās impio: extrema i senectute
morit: & p urbe sepelit. Impiū autē Scamādro puero re-
liqt. hæc āt q̄q̄ nō sec9 atq; a me narrat habuerit clare scio
a nemie. admissū iri sed dicēt oēs (nō ii tn̄ q sapiūt dicēt)
mēdosa & falsa esse. Neq; id græcos tm̄ quin & uos o uiri
Illienses dicturos puto: calūnia nāq; ac lōgi tp̄is deceptio

difficultatis profecto non parum habet. Considerate uero & inueterata priore illa opinione semota uobiscum animo reuoluite quæ cõtra fabulantur quantũ ridiculi præ se ferant. Exercitum Græcoꝝ omnẽ equo abditum perhibent. Troianoꝝ autem neminẽ id sensisse neq; suspicatum quidem: cum tamẽ eiuscemodi esset apud eos uates: quæ uera imprimis usq; loqueretur: traduntq; hostis a Troianis in urbem uectos: & qui superiori tẽpore omnibus minor impugnando debiliorq; fuisset: eum uel inermem nudumq;: & unum uirum apparentẽ affatim potuisse tot milia hostium sola uoce in fugam uertere: ac deinde inermẽ illum arma cælitus suscepisse: & pridie uictores: deuicisse: & unum ipsum fugasse omnis. Eundem autẽ hunc usq;adeo præstantissimũ: ab eo interemptum ferunt: quem ipsi dicant uitiosissimum omnium ignauissimumq; fuisse: Pro Achille autem interempto Patroclum spoliari: cui soli ex cunctis ducib9 munumentum desit. Aiacem uero qui tot bellasset annos: quiq; grauissimus inter socios: ac mittissimus esse uideretur: ab hostium nemine occisum: sed ab se se ira percitum iugulari. Quod poeta autẽ ipse qui Troianũ narrare bellum præposuit: quæ pulcherrima: & maxima fuerant omiserit: neq; urbis captiuitatem enarrauerit: nõne: & id ridiculosum imprimis? Hæc enim in fictis ab Homero dictisq; sunt. Achilles enim superatis antea a Troianis Achiuis neq; id semel quidem neq; aliis solum: sed & suo eius exercitu superato: solus ipse inuictus manens & tantũ rebus momenti afferens (utpote qui Hectorem obtrũcasset) ab Alexandro occiditur: qui: ut ipsi tradunt omnium ignauissimus & esset: & haberetur. Patroclo autem interempto: Achilles spoliatur; & arma illius

21

capta: Patroclus autem insepultus. Aiacis uero quoniã su/
pererat monumentũ & omnes illũ in Troia diem obiisse
cognorant: quo interfectoris gloriam obscuram faceret:
sui eum læti auctorem inquit. Achiuis autem ex Asia si/
lentio post exusta tentoria fugientibus: & nauiũ statione
ab Hectore incensa: ab quo & murus intercæptus fuerit.
Et ab iisdem oblatione Mineruæ consecrata: atq; ueluti a
uictis solet inscriptione facta: nihilo tamẽ minus & Tro/
iam ab illis captam fabulantur: & hominũ exercitum li/
gneo in equo abditũ: & Troianos rem suspicatos quidem:
& equũ aut igni tradere: aut rescindere consilio habuisse:
hoꝝ uero neutrũ fecisse: sed uino supatos: somnoq; fuisse.
Et hiis hæc omnia Cassandræ uaticiniis: declarata maxi/
me: nõne uisionibus: hæc plane sunt & absurdis mẽdaciis
q̃ simillima (in sepulchro. n. aliquo depictis somniis eius/
modi uisus homines inspiciũt). Enimuero qui nũc occidi
spoliariq; uisi sunt: rursus ii resurgũt: & armis nudi præ/
liantur. Interdũ uero qui fugare: atq; insequi: & uerba cũ
diis immortalibus habere uisi sunt: ii nulla graui re per/
citi sese iugulant: & sic si quãdo accidat: & uolent: & super
mare gradiant᷑. Quapropter Homeri Poesin: rectissime
quis somniũ quæat dicere: & absurdũ: & obscurũ: & illud
quoq; in rebus cũctis cõmemoratione q̃ dignum credant.
omnes enĩ una fatemur uoce Achiuos ex Asia remigratu/
ros: hiberno iam tẽpore soluisse: & eam ob rem maximam
classis partẽ ad Euboeam petiisse: neq; eodẽ tempore na/
uigare omnis: sed in exercitum Atridasq; seditione exorta
hos Agamẽnoni: hos Menelao sese asciscere: alios uero pri
uatim abiisse: quoꝝ & Homerus in Odyssea meminit: sed
consentaneum certe est secundis utentes rebus concordis

esse regiq; pro uiribus parere: neq; Menelaum: qui tan-
tum beneficii ab Agamēnone suscepisset: confestim adeo
cum fratre desidere. Deuictis autem infortunatisq; om-
nia hæc contingant necesse est. Præterea ii solent ex ho-
stili solo repente abire: qui metu compulsi fugiunt: ui-
ctores uero manendo periculum facere. Rerum autem
potiti: ac tantum captiuorum omnium numerum sua in
ditione habentium operiri tutissimum abeundi tempus
solent: utpote qui tum ipsius soli potiantur tum rebus
omnibus maxime habundent: neq; cum decem expe-
ctassent annos ob temporis paululum perditum ire.
Calamitates præterea: quibus domi reuersi circunuen-
ti sunt: non minus eorum erratum infirmitatemq; de-
clarant. Non enim uictoria fortunaq; potitis insidiari
admodum homines solent: sed hoc certe: & admirantur
& timent. Miseros autem tum alieni tum necessariorum
nonnulli aspernantur contemnuntq;: quare: & Agamem-
nonem apparet ab uxore quoniam superatus foret de-
spectui habitum: & ab Aegisto insidiis circunuentum
ac superatum facile. Argiuos autem ubi rem accæpis-
sent Aegistum regem designasse: nam neq; certe Aga-
memnonem: si tanta gloria tantisq; fretus uiribus reuer-
tisset Asiæ potitum enecasset, Diomedes uero: qui nullius
impar in bello excelluisset domo expulsus est: & Neo-
ptolonus quoq; siue a Græcis: siue ab aliis quibusdam
eandem miseriam passus est. Non autem multo post om-
nes Peloponneso excidere: & genus Pelopidarum ob eam
calamitatem periit. Heraclidæ autem: qui debiles antea
& infirmi admodum obscuriq; fuissent cum Doriensibus
emicuere. Vlysses uero de industria: & spōte cuntatus est:

F ii

22

partim quidē pudorē ductus: partim autem: quæ futura essent suspicatus: quo factū est: ut Cephaloniensium iuuentus in procandā Penolopem uersa sit: neq; ex aliis Vlyssis amicis quisq̄ neq; ipse qui in proximo adeo habitaret Nestor auxilii quicq̄ tulerit. Omnes. n. qui expeditionis illi9 participes fuerant: & humiles erant: & ignaue admodū rē gerebant sed secus certe omnibus ac timidos uideri uictores decuit: & in eos nullo℞ conatum fieri par fuisset. Menelaus uero nullo mō in Peloponēsum uenit: sed in Aegypto cōmoratus degit cuius quidē accessus cum alia signa multa tum: & lex est ab eius uocata nomine: id uero fieri minus potuisset si errabundus: & ad pa℞ temporis eo loci transmisisset. Regis autem filiā uxorē accepit: & sacerdotibus quæcunq; ab exercitu gesta fuerant nihil abscondēs enarrauit. Eum autem quidā dicunt id q̄d omnium unum absurdissimū eum ex ægypto Helenam recæpisse: demū uero latuit habens ex Troia idolum cum bellum idoli gratia annos decē cōstitutum pdurauerat. Ferme autē: & Homerus huius rei noticiā dat. Quippe qui sub uelamento quodā Menelaum a diis immortalibus in elysium cāpum post obitum missum dixerit. Vbi neq; bruma: neq; hyems fit: sed usq; serenitas & mitis aerē: Aegypti nāq; talis locus est. Videntur autem mihi postero℞ poeta℞ aliqui quo pacto res habuerint suspicati. Helenā. n. q̄primū reuertisset Tragicus quidā narrat insidiis ab Oreste circunuentā: sup stitibus eius fratribus euanuisse: hoc autem finxisset nunq̄ si Helena postea in græcia resedisset Menelaoq; cōiuncta apparuisset. Græco℞ itaq; res ad id quod dixeram miseriæ post illud bellum humilitatisq; deuenere. Troiano℞ autē res lōge meliores clarioremq; accessum sortite sunt. Nam

tũ Aeneas cũ classe:& magna manu ab Hectore missus:
Italiãq; inter Europæ regiones opulentissima fortunatis/
simaq; esset imperio tenuit. Tum Helenus in mediã traii/
ciens Græciam Molossis Epyroq; Thessaliæ propinquæ
dominatus est. Enimuero utrum uerisimilius fuerit deui/
ctos ne in oram uictorum:an uictores in eorum qui deui/
cti superatiq; essent solũ nauigare dominariq; apud eos?
Qui autem (siquidem Troia in captiuitatem acta est) ii
qui Aeneam Anthenoremq;:& Helenum sequerentur non
quouis gentium magis:atq; in Græciam Europamq; fu/
gere neq; aliquem Asiæ locum amauerunt:cæperuntq; q̃
in illorum terras continuo nauigare maluerint:a quibus
expulsi atq; fugati essent? Et quonam modo ii omnes neq;
paruis regionibus neq; obscuris imperitarũt? Poterant aũt
& ipsam quoq; Græciam ubi eis collibuisset facile interci/
pere:sed ob iusiurandi pignora nequaq̃ id uoluere. Verũ/
tamen ipse Helenus non parũ huiusce regionis continente
abscendens intercæperat. Anthenor autẽ cum Venetorum
imperio tum optimi circũ Adriam soli potitus est. Aeneas
uero Italiæ cunctæ imperitauit:& urbem omnium maxi/
mam condidit habitauitq;. Hæc autem a profugis homi/
nibus & domesticis infortuniis obrutis fieri potuisse cõsen
taneum certe non est:sed illis superq; fuisse si quis eos resi/
dere permisisset. Deinde cum qua siue pecuniarũ siue exer/
citus oportunitate medios per hostis fugiẽtes abiere:& in/
censa urbe perditis rebus omnib9 ubi perdifficile foret uel
eos qui corporis robore ætateq; ualerent ipsa seruare atq;
tueri corpora:quo pacto cum filiis uxoribus ac parenti/
bus:& ipsis deniq; opibus profugere potuissent:cum im/
prouiso præsertim insperatoq; urbs esset in captiuitatem

acta. Non enim pro more paulatim per indutias abire li/
cuit: sed quicquid fieri in hostis potuit ab hostibus factum
ac sæuitum est. Hector autē (ueluti perhibent) ubi Achi/
uis remigantibus magnus hominū in urbem numerus cō
fluxisset: & ex sociis permulti essent qui abire nollent. Ae/
neam qui haud acquiescere uideretur nisi & ipse imperii
partē sortiretur. (Hæc enim belligeranti sibi & Achiuos
fortiter expellenti Priamus pollicitus est) ad Coloniā ca/
piundā mittit: neq; auro neq; exercitui parcens ad omnia
pro ipsius Aeneæ uolūtate q̄ promptissime accōmodans:
quippe qui dignū eum sibi uideri qui & imparet & haud
sese principatū haberet humiliorem diceret. Proinde par
esse dictitabat Hector ut alteram ille sibi terram compa/
ret: esse autem talem qui facile pro suis uiribus totius Eu/
ropæ dominatū teneat. Nam si hæc ita fiant sperare sese:
ut sui ipsorumq; posteri donec genus haud interierit utriq;
sint continenti dominaturi. Cum igitur ita Aeneam He/
ctor: ut hæc & ipse uellet precaretur: ille quidem partim
quo Hectori moremgereret: partim quia maiora adeptu/
rum se speraret conditionem admittere: & Colonia sic fi/
eri ab illorum uiribus: & prudentia hominū: qui ob eam
qua fausta atq; prospera fortuna fruerentur: q̄primum id
rursus præstare potuissent. Anthenor autem ubi Aeneam
ad Coloniā missum intueretur: cæpit & illum quoq; im/
peritandæ Europæ desiderium: & ita classis huiusmodi
alia ornari. Præterea quoq; ubi & Helenus qui deterio/
rem ipse: ac Deyphobus conditionē sortitus esset: & Pria/
mum patrem precibus obsecraret nauibus exercituq; ac/
ceptis in Græciam: utpote commodam paratamq; terram
denauigauit. Quam omnē percussis fœderibus in dedi/

tionem accæpit. Proinde & ipse quoq; Diomedes ex agro fugiens posteaq̄ de Aenea certior factus esset quasi pax inter se: & amicicia intercederet ad eum uenit: rogauitq; sibi auxilio foret tum Agamemnonis tum suas erumnas explicans: Aeneas uero illū qui paucas admodum haberet nauis excepit perhumaniter: & quoniā iam regionem Italiæ omnē teneret ditione suarum quadam copiarum partē ei tradidit. Postea uero ii qui a Doriensibus deuicti Achiui exulabant ob infirmitatem qua uerterē ambigui i Asiam ad Priamum Hectoremq; tāq̄ amicos reconciliatosq; uenere. Ab quibus amice humanissimeq; suscepti pente: & alia non parua opida muneri sibi dedita inhabitarunt: qui uero minus his fidei adhibet inueterata solum ductus opinione sciat se impotem esse: qui deceptione liberari: & ab ueritate mendacium internoscere quiuerit. Nam ꝙ homines qui sua sponte insanire uoluerint multum ea temporis crediderunt id profecto ualidi habet nihil: neq; quoniam apud maiores mendacia dicta receptaq; fuerint eo firmitatis debent aut roboris habere quicq̄: nam & de aliis illi per multis differunt: & contraria opinantur: ueluti statim ab initio de bello Persico. Alii quidē dicunt nauale prælium circa salamina: posterius eo gæstum quo apud plateas dimicatum est. Alii autem contra ꝙ ad plateas gæstum sit posterius eo tradunt quo circa salamina decertatum cum tamen continuo post ipsum belli apparatum litterarum monumentis mandatum fuerit. Nam ꝙ certum firmum uerumq; fuisset paucis cognitum: sed famam duntaxat audiunt: & ii maxime qui ea tēpestate fuere. Qui uero post illos secuti sunt: itemq; & tertii nullam prorsus rerum experientiam nullam cognitionē tenet. Sed quodcunq; ali/

24

quis dixerit admittũt facile:quãdoquidẽ ſcire tã Lacedæ/
monioꝝ decuriã quandã nominãt:quæ certe ueluti Thu/
cydides rit fuiſſet nunq̃ Armodiũ uero:& Ariſtogitonem
imprimis omniũ Athenienſes honore proſequunt perinde
atq;.R.P.libertatis:& Tyrãni excidii neciſq; auctores illi
fuerint: At qd humana dicere oportet:cũ & cæliũ ab Sa/
turno caſtratũ:Saturnũ aũt na Ioue filio:& credant:& di
cere auſint.Primo.n.depræhẽſo mẽdacio atq; cognito(ut
dici ſolet)pſuaderi certe:& credere abſurdũ eſt.Volo præ
terea:& pro Homero ipſo reſpõdere:ꝙ neq; certe indignũ
eſt mentienti hac in re ſibi aſſentiri. Primũ quidẽ ꝙ & mẽ
dacia hæc longeminora iis fuerint:quæ circa deos ĩmorta
les locutus eſt. Deinde ꝙ & utilitatẽ quãdã illis qui per id
tẽporis erant Græcis afferre uidebatur:ne ſcilicet tumul/
tum inter ſe:turbiſq; diſſiderẽt ſi bellum ipſis (ueluti erat
ſuſpitio)cum Aſianis fieret:nihil autẽ incumbebat in eũ:
ſiue odii:ſiue ſimultatis:ſi cũ Græcus eſſet quoquomodo
iuuaret ſuos.Nã & hæc Perſaꝝ in Græcos expeditio apud
multos eſt:ſed ego ex uiro in ædo audiui:qui dicere mini
me omniũ his Perſas aſſentiri:quæ apud Græcos traderẽ/
tur:ſed Dariũ quidem tradunt exercitum in Naxon:Ere/
triamq; Dati: & Artaphernæ ducibus miſiſſe:& eos ca/
ptis urbibus ad regẽ rediiſſe:Iis autẽ in Euboeam impe/
tum facientibus nauis paucas a claſſe ſegregatas in eã ir/
ruiſſe:& eas quidem iungit aut plures quo loci:& quod/
dam in nautis prælium cum Athenienſibus geſtum eſſe.
Deinde uero & Xerxẽ cũ exercitibus in Græciam tranſ/
miſiſſe:ab quo & Lacedæmonii ad Termopylas ſuperati
deuictiq; fuerint:& Rex eoꝝ Leonidas obtrũcatus:Athe
nienſium uero urbs euerſa funditus:& quot quot fugam

minus arripuissent in captiuitatẽ acti. His autẽ peractis & tributo Græcis indicto Xerxẽ ĩ Asiã reuertisse. Quod autẽ cõmentitia hæc sint facile admodũ patet: ꝙ autẽ con sentaneũ fuerit regẽ iussisse Asiæ populis in exercitũ irẽt: ne turbis dissiderẽt fieri plane potuit quare si & id ab Ho mero factitatũ est: dignus certe cui ignoscat᷑ uideri debet fortassis aũt dicat aliqs q̃ si perperã quæ dicunt᷑ audierit. Nõ recte Græcis timorẽ iniicis. At nihil amplius est eius modi: neq₃ uerendum quidem: nequãdo ex Asia traiiciant exercitus ac uersus Græciã ulli. Nã & Græcia: sub alioꝝ ditione posita est. Item & Asia. Veritas ãt uero minimi fi eri debet. Accedit ad rẽ ꝙ si me ꝑsuasum ire ĩ his ita reb⁹ dicẽdis starem: dicerẽ fortasse. Veꝝ eũ maioribus grauio ribus cõuitiis ab me Græcos liberari dixerim. Nã ꝙ Græ cos urbẽ cepisse nullã ab me dicat᷑: id absurdum certe ni hil. Nam neq₃ dicebat᷑ eos qui in eiusmodi regionẽ expe ditiões duxissent in quã minime oĩum decuisset facta de mũ pace abiisse: neq₃ probum & fortem uiꝝ a simili uiro Hectore dimicantẽ occisum esse: neq₃ id ꝑfecto cõtume liæ ascribi debet. Quin & is q eẽt moriturus libẽtissimus id admitteret: quẽadmodũ.n. Achilles fingebat᷑ inquiẽs.

Sic utinam magnus me loeto affecerit Hector:
Qui uirtute prior cunctis: hic præstat & armis.

Fortissimum autẽ inter Græcos ab hostium ignauissimo enecari ꝑmagna me Hercule cõtumelia est. Eodẽ uero mõ & Aiacem qui tamẽ sapere plurimũ tñ Græcoꝝ modera tissimus continentissimusq₃ esse uideret᷑. Primum quidem pecudes ac boues pro regib⁹ iugulare: tandẽ uero seipsum armorum gratia perditum ire turpissimũ quidem fuerit. Astyanactẽ præterea fortissimi uiri filiũ e mœnibus pre

cipitem deiectum:& id ex publica tum exercitus tum re-
gum sententia seuissime adeo enecare. Et Polixenā uirgi-
nem supra Achillis monumēto iugulare:& huiusmodi fu
sionibus deæ filiū inspergere. Cassandram uero in primis
uenustam pulcherrimāq; puellam Apollinis Sacerdotem
in ipso ministerio℞ sacello Mineruæ simulacrū tenentem
manu ab illo cōstuprari:qui nō esset ex ignauis:aut indi-
gnis quispiam:sed qui in generosis & clarissimis haberet.
Priamū autem Asiæ regem extremo in seuio ad aram Io-
uis ab quo genus duceret:& confossum:& super illa ipsa
iugulatum:neq; id sceleris ab obscuro quo piā:sed ab ipso
Achillis filio paratū:ab ipso inq̄:a cuius ille patre:& in-
tra domesticos lares exceptus esset.& saluꝰantea effectus.
Hecubam uero miseram tot natorum matrē Vlyssi in cō-
tumeliam datam & præ malorū calamitatumq; magni-
tudine ridiculose admodum canafactam.Græco℞ autem
imperatorē Agamēnonē eam sacram puellam ab Apol-
line uxorem agere:cui nemo propter numen nubere au-
sus esset. Vnde & iure interiisse uisus sit. Quanto me-
lius si Græcis hæc facta non essent:q̄ Troiam in captiui-
tatem actam fabulari.

Laus Deo Finis.

Impressum Venetiis per Bernardinum
Venetū De Vitalibus Anno dn̄i
.M.ccccxcix. Die decimo-
octauo Mensis Iulii.

PETRONII ARBITRI SATYRICI FRAGMENTA QVAE EXTANT.

VM alio genere furiarum declamatores inqetant: qui clamāt: hæc uulnera pro libertate publica excepi: hunc oculum pro uobis impendi: date mihi ducē qui me ducat ad liberos meos: nā succisi poplites mēbra nō sustinēt. hæc ipsa tolle rabilia essent: si ad eloquentiā ituris uiā facerēt. nūc & rerum tumore: sniarum uanissimo strepitu: hoc tantū proficiunt: ut cum in forum uenerint: putēt se in aliū terrarum orbē delatos. Et ideo ego adolescētulos existimo in scholis stultissimos fieri: qa nihil ex iis quæ in usu habemus aut audiūt aut uident. sed piratas cum cathenis in littore stantes: & tyrānos edicta scribentes: qbus impent filiis ut patrū suorum capita præcidāt. sed respōsa in pestilentiam data: ut uirgines tres aut plures imolent. sed mellitos uerborum globulos: & oia dicta factaq; quasi papauere & sansuco sparsa. Qui inter hæc nutriunt: non magis sape possunt q̄ bene olere qui in culina habitāt. Pace uestra liceat dixisse: primi oīum eloquentiā perdidistis. leuibus. n. atq; inanibus sonis ludibria quædā excitando effecistis: ut corpus orationis eneruaret: & caderet. Nōdum iuuenes declamationibus cōtinebant: cum Sophocles aut Euripides inuenerunt uerba qbus deberēt loq. Nōdum Vmbraticus doctor ingenia deleuerat: cum Pyndarus nouēq; lyrici homericis uersibus canere timuerunt. & ne poetas solum ad testimoniū citē: certe neq; Platona neq; Demosthenē ad hoc genus exercitatiōis accessisse. & iā grandis & uelut: ut ita dicā: pudica oro nō est

2

maculosa nec turgida: sed naturali pulchritudine exurgit. Nup uētosa & enormis loquacitas Athenas ex Asia cōmigrauit: aīos iuuenum ad magna surgētes ueluti pestilenti quodā sidere afflauit. Simulatq; corrupta eloquētiæ regula stetit & obmutuit: qs postea ad summā Tuchiditis quis Hypidis ad famā ꝑcessit? Ac ne carmē quidē sani coloris enituit: sed oīa quasi eodē cibo pasta nō potuere usq; ad senectutem canescere. Pictura quoq; nō alium exitum fecit: postq̄ Aegyptioꝝ audacia tam magnæ ætatis cōpendiariā inuenit. Non passus Agamēnon me diutius declamare in porticu: q̄ ipse in schola sudauerat. sed adolescens inqt qm̄ sermonem habes non publici saporis: & ꝙ rarissimum est amas bonā mentē: non fraudabo te arte secreta. ni mirum in his exercitationibus doctores peccāt: qui necesse habēt cum insanientibus furere. Nā qui dixerint quæ adolescentuli ꝓbent: ut ait Cicero soli in scholis relinquent̄: sicut ficti adulatores cum cœnas diuitum captāt: nihil prius meditantur: q̄ id ꝙ putant gratissimū auditoribus fore: nec enim aliter impetrabunt ꝙ petūt: nisi quasdā insidias auribus fecerint: sic eloquētiæ magister nisi tanq̄ piscator eam imposuerit hamis escā q̄ scierit appetituros esse pisciculos: sine spe predæ morat̄ in scopulo. Quid ergo est? parentes obiurgatione digni: qui nolunt liberos suos seuera lege ꝓficere. Primū .n. sicut oīa: spes quoq; suas ambitioni donāt: deinde cum ad uota properant: cruda adhuc studia in foꝝ impellunt: qua nihil esse magis cōfitentur pueris induunt adhuc nascentibus. Quod si paterent̄ laboꝝ gradus fieri: ut studiosi iuuenes lectione seuera irrigarent̄: ut sapientiæ præceptis animos componerent: ut uerba atroci stilo effoderent: ut ꝙ uellent imitari diu audirent: sibi nihil esse ma

gnificum q̄ pueris placeret: iam illa grandis oratio haberet maiestatis suæ pōdus. Nunc pueri in scholis ludunt: iuuenes ridenť in foro: & q̄ utroq; turpius est: q̄ quisq; perperā discit: in senectute confiteri non uult. Sed ne me putes improbasse studium Luciane improbitatis: quod sentio & ipse carmen effingam.

Artis seueræ si quis amat effectus:
Mentemq; magnis applicat: prius more
Frugalitatis lege polleat exacta:
Nec curet alto regiam trucem uultu:
Cliensq; cœnas impotentium captet:
Nec per dictis abditus obruat uino
Mentis calorem: neue plausor in scæna
Sedeat redemptus histrionea addictus.

Sed siue armigeræ rident tritonidis arces:
Seu Lacedæmonio tellus habitata colono:
Sirenumq; domos: det primos uersibus annos:
Mæoniumq; bibat felici pectore fontem.
Mox & socratico plenus grege imittet habenas
Liber & ingentis quatiat Demosthenis arma.
Hinc Romana manus circunfluat. & modo graio
Exhonerata sono mutet suffusa saporem.
Interdum subducta foro det pagina cursum:
Et fortuna sonet celeri distincta meatu.
Dent epulas & bella truci memorata canore:
Grandiaq; indomiti Ciceronis uerba minentur.
His animum succinge bonis: sic flumine largo
Plenus pierio diffundes pectore uerba.

Dum hoc diligentius audio: nō notaui mihi Ascylti fugā.

2

4

& dũ in hoc dictorꝶ æstu in hortis incedo: ingens scholasti corꝶ turba in porticũ uenit: ut apparebat ab extẽporali de clamatione. Nescio cur qs Agamẽnonis suasoriã excepit. Dũ ergo iuuenes suias rident: ordinẽq; totius dictiõis infa mãt: opportune subduxi me: & cursim Asclytan pseq cœ/ pi. sed nec uiã diligẽter tenebã: quia nec quo stabulũ esset sciebã. Itaq; quocunq; ierã eodẽ reuertebar; donec & cursu fatigatus: & sudore iã madens: accedo aniculã quãdã: quæ agreste olus uẽdebat. & rogo inq̃ mater nũqd scis ubi ego habito? Delectata illa urbanitate tã stulta: & qdni sciã in/ quit: cõsurrexitq; & cœpit me præcedere. Ducturã ego pu tabam: & subinde ut in locum secretum uenimus: centonẽ anus urbana iniecit. & hic inquit debes habitare. Cum ego negarẽ me cognoscere domũ: uideo quosdã inter uiculos nudasq; meretrices furtim cõspatiantes. Tarde imo iã sero intellexi me in fornicẽ esse deductum. execratus itaq; ani/ culæ insidias operui caput: & p mediũ lupanar fugere cœ pi in aliã partẽ. Cum ecce ĩ ipso aditu occurrit mihi æque lapsus ac moriẽs Ascylta: putares ab eadẽ anicula esse de/ ductũ. Itaq; ut ridens eũ cõsalutaui: qd in loco tã deformi faceret quæsiui. Sudorem ille manibus detersit: & si scires inquit quæ mihi acciderũt. Quid noui inq̃ ego? At ille de ficiens: cum errarẽ inquit per totã ciuitatẽ: nec inuenirem quo loco stabulũ reliqssem: accessit ad me pater familiæ: & ducem se itineris humanissime ꝓmisit. per anfractus de inde obscurissimos egressus: in hunc locum me perduxit: prolatoq; peculio cœpit rogare stuprum. iam ille mihi in/ iecerat manũ: & nisi ualentior fuissem: dedissem pœnas. cum ego proclamarem: gladium strinxit: & si Lucretia es inquit Tarquinium inuenisti.

Quid faciant leges ubi ſola pecunia regnat?
Aut ubi paupertas uincere nulla poteſt?
Ipſi qui cynica traducunt tempora cœna:
Nónunquã nummis uerba ſolent emere.
Ergo iudicium nihil eſt niſi publica merces:
Atqꝫ eques in cauſa qui ſedet:empta probat.

Vtiqꝫ noſtra regio tam præſentibꝰ plena numinibꝰ:ũt fa/
cilius poſſis deum quam hominem inuenire.
Contemni turpe eſt:legem donare ſuperbum.
Hoc amo quod poſſum qualibet ire uia.
Nam ſane & ſapiens contemptus iurgia flectit.
Et qui non iugulat:uictor abire ſolet.

Hodie enim poſt aſellum diaria non ſumo.

Cur non deuirginatur Panichidis noſtra?

Obſtupui ego:& nec Gitona uerecundiſſimũ puerꝝ ſuffi/
cere huic petulantiæ affirmaui:nec puellã eius ætatis eſſe:
ut muliebris patientiæ legem poſſet accipe. Itaqꝫ inquit.
Quartilla minor eſt q̃ ego fui cum uirꝝ paſſa ſum. Iuno/
nem meã irritatã habeã:ſi me unq̃ meminerim uirginem
fuiſſe.nã infans cũ paribus inq̃nata ſum:& ſubinde ꝓdeũ
tibus annis maioribus me pueris applicui:donec ad hanc
ætatem pueni.Hinc etiã puto natũ ꝓuerbiũ illud dicatur
ut poſſit taurꝝ tollere quæ uitulum ſuſtulerit.Igiť ne ma/
iorẽ iniuriã in ſcorto frater accipet:cõſurrexi ad officium
nuptiale. puellæ caput inuoluerat flãmeo iamẽbaſi/
co ætas præferebat facẽ. Iam ebriæ mulieres lõgũ agmen

plaudentes fecerunt. thalamũq; incesta exornauerũt ueste.
Tum Quartilla iocantium quoq; libidine accensa: & ipsa surrexit: correptũq; Gytona in cubiculum traxit. Sine dubio nõ repugnauerat. puer ac ne puella quidem tristis expauerat nomen nuptiarꝝ. Itaq; cum inclusi iacerent cõsedimus ante limen thalami. Et imprimis Quartilla p rimã improbe applicuerat oculũ curiosum: lusumq; puerilẽ libidinosa speculabatur diligentia. me quoq; ad idẽ spectaculum lenta manu traxit. & quia cõsiderãtiũ hæserãt uultus qcqd a spectaculo uacabat cõmouebat obiter labra: & me tãq̃ furtiuis subinde oculis uerberabat.

Cõprobamus factũ: uarioq; sermone garrimus: & poetarꝝ cœpit esse mentio: diuq; summa carminis penes Morsum trachem memorata est. donec Trimalchio: rogo inqt magister quid putes inter Ciceronem & Publium interesse. Ego alterum puto disertiorem esse. alterum honestiorem quid enim his melius dici potest?

Luxuriæ rictu Martis marcent mœnia:
Tuo palato clausus pauo nascitur
Plumato amictus aureo babylonico:
Gallina tibi numidica: tibi gallus spado.
Ciconia etiam grata peregrina hospita
Pietatis cultrix gracilis pes e tota listria.
Auis exul hyemis: titulus trepidi temporis
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.
Quo margarita cara tribaca iudica
An ut matrona ornata faleris pelagus
Tollat pedes indomita in strato extraneo
Smaragdũ ad quam rei uiridem preciosum uitrum

Quo carchedomos optas ignes lapideos
Nisi ut scintillet probitas est carbunculus
Equum est inducere nuptam uentum textilem
Palam prostrare nudam in nebula lunæ:
Nomen amiciciæ si quatenus expedit hæret:
Calculus in tabula nobile ducit opus.
Cum fortuna manet uultum seruatis amici:
Cum cecidit turpi uertitis ora fuga.
Grex ait in scæna mimum pater ille uocatur.
Filius hic nomen: diuitis ille tenet.
Mox ubi ridendas inclusit pagina partes:
Vera redit facies: dissimulata perit.

Nec diu tũ lachrimis indulsi: sed uerit9 ne Menela9 ẽt aut Scolani9 inter cætera mala solũ me in diuersorio inueniret collegi sarcinullas: locũq; secretũ & ꝓximũ littori mœstus conduxi. ibi triduo inclusa redeunte in aĩum solitudine atq; contemptu uerberabã agꝝ planctibus pectus.

Qui pelago credit magno se fœnore tollit.
Qui pugnas & castra petit præcingitur auro.
Vilis adulator picto iacet ebrius ostro
Et qui sollicitat nuptas ad præmia peccat.
Sola peruinosis hæret facundia pannis
Atq; inopi lingua desertas inuocat artes.

Non dubie ita est. sed qui uitiorum omnium inimicus rectum iter uitæ cœpit inspicere: primum propter morum differentiam odium habet. Quis enim potest probare diuersa? Deinde qui solas extruere diuitias curant: nihil uolunt inter homines melius credi q̃ ipsi tenent. Iactantur itaq; quacunq; possunt litterarum amatores: ut uideantur illi quoq; infra pecuniam positi.

4

Priſcis.n.tpibus cum adhuc nuda uirtus placeret:uigebāt artes ingenuæ:ſummūq; certamen inter hoīes erat:nequid profuturum ſæculis diu lateret. Itaq; herculaalis genera herbaꝝ oīum ſuccos Democritus expreſſit.& ne lapidum uirgultoꝝq; uis lateret:ætatem inter expiméta cōſumpſit. Eudoxus qdem in cacumen excelſiſſimi mōtis cōſenuit:ut aſtroꝝ cæliq; motus depræhēderet.& Chryſippus ut ad inuentioné ſufficeret:ter elleboro animū deterſit. Veꝝ ut ad plaſtas reuertar:ſtatuæ unius liniamētis inhærenté inopia extinxit.& Myron q pene hoīum aīas feraꝝq; ære cōprehendit nō inuenit hæredē. At nos uino ſcortiſq; demerſi ne paratas qdē artes audemus cognoſcere.ſed accuſatores iniquitatis:uitia tñ docemus & diſcimus. Vbi eſt dialectica? ubi aſtronomia? ubi ſapiētia cōſultiſſima uia? qs inq̄ uenit in templū:& uotum fecit ſi ad eloquētiā peruniſſet? quis ſi philoſophiæ fontē attigiſſet? ac ne bonā quidē ualitudinē petūt:ſed ſtatim anteq̄ limen Capitolii tangāt:alius donū ꝓmittit ſi ꝓpinquum diuitē extulerit:alius ſi theſauꝝ effoderit:alius ſi ad trecenties ſextertium ſalmis peruenerit. Ipſe ſenatus recti honeſtiq; præceptor mille pondo auri Capitolio ꝓmittere ſolet:& nequis dubitet pecuniā cōcupiſcere Iouē quoq; peculio exorat. Noli ergo mirari ſi pictura defícit:cum oībus diis hominibuſq; formoſior uideat̄ maſſa auri:q̄ qcqd Apelles Phidiaſq; græculi delirātes fecerunt. ſed uideo te totum in illa hærere tabula:quæ Troiæ haloſin oſtendit:itaq; conabor opus uerſibus pandere.

Iam decima mœſtos inter ancipites metus
Phrygas obſidebat meſſis:& uatis fides
Calchantis atro dubia pendebat metu.
Cum delio præfante ferro cæſi uertices

Idæ trahuntur: scissaqꝫ in molem cadunt
Robora: minacem quæ figurabant equum.
Aperitur ingens castrum: & obducti specus
Qui castra caperent. huc decenni prælio
Irata uirtus abditur, stipant graues
recessus danai: & in uoto latent:
O patria pulsas mille credidimus rates:
Solumqꝫ bello liberum hoc titulus fero
Intus hæc ad fata compositus sinon
Firmabat: & mendacium in damnū potens.
Iam turba portis libera ac bello carens.
Iam uota properant. fletibus manant genæ:
Mentisqꝫ pauidæ gaudium lacrimas habet:
Quas metus abegit. naqꝫ Neptūno sacer
Crimen solutus omne Lacoon replet
Clamore uulgus: mox reducta cuspide:
Vteri notauit fata. sed tradunt manus:
Lætusqꝫ resilit & dolis addit fidem.
Iterum tamen confirmat inualidam manum:
Altaqꝫ bipenni latera pertentat. fremit
Captiua pubes intus: & dum murmurant
Robora: moles spirat alieno metu.
Ibat iuentus capta dum Troiam capit:
Bellumqꝫ totum fraude ducebat noua.
Ecce alia monstra celsa qua tenedos mare
Dorso repleuit: tumida consurgunt freta:
Vndaqꝫ resultat scissa Tranquillo minor.
Qualis silenti nocte remorum sonus
Longe refertur: cum premunt classes mare:
Pulsumqꝫ marmor abiete imposita gemit:

Respicimus angues orbibus geminis ferunt
Ad saxa fluctus. tumida quorum pectora
Rates ut aliæ lateribus spumas agunt.
Dat cauda sonitum. liberæ ponto iubæ
Consentiunt luminibus. fulmineum iubar
Incendit æquor: sibilisq; undæ tremunt.
Stupuere mentes. infulis stabant sacri
Phrygioq; cultu gemina nati pignora
Laconti: quos repente tergoribus ligant
Angues corusci. paruulas illi manus
Ad ora referunt. neuter auxilio sibi:
Vterq; fratri transtulit pias uices:
Morsq; ipsa miseros mutuo perdit metu.
Accumulat ecce liberum funus parens
Infirmus auxiliator. inuadunt uirum
In morte pasci: membraq; ad terram trahunt.
Iacet sacerdos inter aras uictima:
Terramq; plangit. sic profanatis sacris
Peritura troia perdidit primũ deos.
Iam plena phœbo candidum extulerat iubar
Minora ducens astra radianti face:
Cum inter sepultos priamidas nocte & mero
Danai relaxant claustra: & effundunt uires.
Tentant in armis se duces: ceu ubi solet
Nudo remissus thessali quadrupes iugo
Ceruicem & altas quatere ad excussum iubas.
Gladios retractant: cõmouent orbes manus:
Bellumq; sumunt. hic graues alius mero
Obtruncat: & continuat in mortem ultimam
Somnos: auaris alius accendit faces.

Contraq; troas troia inuocant sacra.
O fœlicem inquit matrē q̄ te talem peperit. macte uirtute esto. rarā facit mixturā cū sapientia forma. Itaq; ne putes te tot uerba perdidisse: amatorem inuenisti. Ego laudes tuas carminibus implebo. Ego pædagogus & custos etiā nō iusseris sequar. nec iniuriā circlopius accipit aliū amat.

Profuit etiam Eumos miles ille qui mihi abstulit gladium alioquin quoq; aium quē aduersus Ascyltan sumpseram: ī Eumolpi sanguinē exercuissem. nec fefellit hoc Gytona: itaq; extra cellam ꝓcessit tanq̄ aquā peteret. Irā itaq; meā prudēti absentia extinxit. Paululū ergo ītepescēte sæuicia Eumolpe inq̄ iam malo uel carminibus loquaris: q̄ eius nomine tibi nota proponas: & ego iracundus sum tu libidinosus. Vide quā non cōueniat his moribus putas igitur me furiosum esse: reddo insaniæ fidem: ocius foras exi.

Dum hæc famula inter amātes ludit: diuersitor cum parte cœnulæ interuenit: cōtemplatusq; fœdissimā uolutationē iacentium: rogo inquit ebrii estis: an fugitiui: an utrunq;? quis aūt grabatū illū erexit? aut q̄d sibi tam furtiua molitio? Vos me Hercules ne mercedem cellæ daretis: fugere nocte in publicum uoluistis: sed non impune. iam. n. faxo sciatis non uiduæ hanc insulam esse: sed Marci Mannicii. Exclamat Eumolpus etiā minaris? simulq; os hoīs palma excussissima pulsat. ille tot hospitū potionibus liberū urceolū fictilem in Eumolpi caput iaculatus est: soluitq; clamantis frontē: & de cella se ꝓripuit. Eumolpus contumeliæ impatiēs rapit igneū candelabrū: sequiturq; abeuntē: & creberrimis ictibus supciliū suū uindicat. Fit cōcursus

12

familiæ hoſpitũq; ebriorꝝ frequentia.ego aũt nactus occa/
ſionẽ uindictæ Eumolpũ excludo:redditaq; ſcortillo uice
ſine æmulo ſcilicet & cella utor & nocte. Interim coctores
inſulariiq; mulctãt excluſum:& alius ueru æſtis ſtridẽtib9
plenũ in oculos eius intẽtat.alius furca de carnario rapta
ſtatũ præliãtis cõponet.anus præcipue lippa ſordidiſſimo
præcinta linteo ſolers impar uiribus impoſuit:canẽ ingen
tis magnitudinis cathena trahit:inſtigatq; in Eumolpum.
ſed ille cãdelabro ab omni ſe piculo defendebat. Videba/
mus nos oĩa p foramen ualuæ:q paulo ante auſa hoſtialis
rupta laxauerat:fauebãq; ego uapulãti.Gyton aũt nõ obli
tus miſericordiæ ſuæ referandũ eſſe hoſtiũ ſuccurrendũq;
piclitanti cenſebat.ego durãte adhuc iracũdia nõ cõtinui
manus:ſed caput miſerantis ſtricto acuto articulo pcuſſi.
Et ille flens qdem conſedit in lecto. ego aũt alternos oppo
nebam foramini oculos:iniuriã Eumolpi aduocationẽq;
cõmendabam. Cum procurator inſulæ Bargates a cœna
excitatus a duobus lectuariis in mediam rixam perfertur:
nam erat etiã pedibus æger. Is ut rabioſa barbaraq; uoce
in ebrios fugitiuoſq; diu perorauit:reſpiciens ad Eumol/
pum:O poetarũ inquit diſertiſſime tu eras:& non diſce/
dunt ocius nequiſſimi ſerui:manuſq; continent a rixa?
Stante ergo utraq; acie:cum appareret futurum bellum:
ægre expugnauit gubernator:ut caduceatoris more Tri/
phena inducias faceret.data acceptaq; ex more patrio fide
ptendit ramum oliuæ a tutela nauigii raptũ:atq; in col/
loquium uenire auſa.

Quis furor exclamat:pacem conuertis in arma?
Quid noſtræ meruere manus?non troius heros
Hac in claſſe uehit decepti pignus Atridæ:

Nec Medea furens fraterno sanguine pugnat:
Sed cõtemptus amor uires habet. & mihi fata
Hos inter fluctus. quis raptis euocat armis
Cui non est mors una satis. nec uincite potum:
Gurgitibusq; feris alios imponite fluctus.

Hæc ut turbato clamore mulier effudit: hæsitq; paulisper acies: reuocatæq; ad pacẽ manus intermisere bellũ: utitur pœnitentia occasiõe dux Eumolpo: & castigato ante uæhementissime Licha tabulas fœderis signat. qs hæc formula erat. Ex tui animi snĩa Triphena neq; iniuriã tibi factam a Gytone quæraris: neq; si quid ante hũc diem factum est abiicies: uindicabis ue: aut ullo alio genere psequendũ cu rabis. Et tu nihil impabis puero repugnanti: nõ amplexũ non osculum non coitum uenere constrictum. Pro qua re præsentes numerabis. C. denarios. Item Licha ex tui animi sententia ut tu Eumolpon nec uerbo cõtumelioso insequris nec uultu: nec quæres ubi nocte dormiat: aut si quæsieris: pro singulis iniuriis numerabis præsentes denarios ducentos. In hæc uerba fœderibus compositis arma deponimus. Exornatur ergo cantibus totum nauigium. & quia repentina trãquillitas intermiserat cursum: alius exultans quærebat fuscinis pisces: alius hamis blandientibus compellebat prædam repugnantem. Ecce etiam per antemnam pelagi consedere uolucres: quas textis arundinibus peritus artifex tetigit. illæ uiscatis uiminibus deferebantur ad manus. Tollebat plumas aura uolitantes: pennasq; p inania iani spira torquebat. Iam Lichas redire mecum in gratiam cœperat. Iam Triphena Gytona extrema parte potionis spargebat: cum Eumolpus & ipse uino solutus dicta uoluerit in caluos stiginos esque iaculari: do-

14

nec consumpta frigidissima urbanitate rediit ad carmina sua: cœpitq; capillorum ellegidarion dicere.

Quod solum formæ decus est: cecidere capilli:
Vernantesq; comas tristis abegit hyems.
Nunc umbra nudata sua iam tempora mœrent.
Areaq; atritis ridet adusta pilis.
O fallax natura deum: quæ prima dedisti
Aetatis nostræ gaudia: prima rapis.

Infœlix modo crinibus nitebas.
At nunc leuior ære uel retundo
Ridentes fugis & times puellas:
Phœbo pulchrior & sorore Phœbi
Horti tulere quod cecauit unda:
Vt mortem citius uenire credas:
Scito iam capitis perisse partem.

Plura uolebat proferre credo & ineptiora præteritis: cũ ancilla Triphena Gytona in partẽ nauis inferiorẽ ducit cõnubioq; domine pueri adornat caput: imo supcilia etiã ꝑfert de pyxide: scitæq; iacturæ liniamẽta secuta totã illi formam suã reddidit. Agnouit Triphena uerum Gytona lacrimisq; turbata tunc primũ bona fide puero basium dedit. Cæterum Eumolpos & periclitantium aduocatus: & præsentis cõcordiæ auctor: ne sileret sine fabulis hilaritas: multa in muliebrẽ leuitatẽ cœpit iactare: quã facile adamarẽt: q̃ cito etiam filiorum obliuiscerent̃: nullã que esse fæminã tam pudicã: quæ non peregrina libidine usq; ad furorem auerteret̃. nec se tragœdias curar̃: aut noĩa sæculis nota: sed sua memoria facta: quæ expositurũ se esse si uellemus audire. Cõuersis oĩum in se uultibus auribusq; sic exorsus est. Ma

trona quædã ephesi tã notæ erat pudicitiæ:ut uicinarum quoq; gentiũ fœmininas ad spectaculũ sui euocaret. Hæc ergo cũ uiꝝ extulisset:non contenta uulgari more funeris sparsis ꝑsequi crinibus:aut nudatũ pectus in cõspectu frequentiæ plangere:in conditoriũ etiã prosecuta est defunctum positũq; in Hyppogeo Græco more corpus custodire ac flere totis noctibus diebusq; cœpit. Sic afflictantem se:ac mortẽ inedia ꝑsequentẽ nõ parentes potuerũt abducere:non ꝓpinqui magistratus ultimo repulsi abierũt. cõploratacq; singularis exempli fœmina ab omnibus quintum iam diem se alimento subtrahebat. Assidebat ægræ lachrimas cõmendabat lugẽti:& positũ in monumẽto lumen renouabat. Vna igit̃ in tota ciuitate fabula erat:solũ uidelicet affluxisse ueꝝ pudiciciæ amorisq; exẽplũ omnis ordinis confitebant̃. Cum interim impator prouinciæ latrones iussit crucibus affigi:secundũ illã casulã in qua recens cadauer matrona deflebat. Proxima ergo nocte cum miles qui crucẽ seruabat:ne quis ad sepulturã corpus detraheret:notasset ibi & lumẽ inter monumẽta clarius fulgens:& gemitũ lugentis audisset. uitio gentis humanæ cõcupiit scire quis aut quid faceret. descendit igitur in cõditorium:uisaq; pulcherrima muliere:primo quasi quodam monstro infernisq; imaginib9 turbatus substitit:deinde ut & corpus iacẽtis cõspexit:& lachrimas cõsiderauit:faciẽq; unguibus sectã:ratus scilicet id ꝙ erat:desideriũ extincti nõ posse fœminã pati:attulit in monumentũ cænulã suã: cœpitq; hortari lugentẽ ne ꝑseueraret in dolore:superuacuo ac nihil pro futuro gemitu pectus deduceret:oĩum eundẽ esse exitũ sed & idẽ domiciliũ:& cætera q̃bus exulceratæ mentes ad sanitatẽ reuocantur. At illa ignota cõsolatione

16

pcussa lacerauit uæhementius pectus: ruptosq; crines sup pectus iacentis imposuit. Non recessit tñ miles: sed eadem exhortatiõe tẽptauit dare mulierculæ cibũ: donec ancilla uini certe ab eo odore corrupta primũ porrexit ad humanitatẽ inuitantis uictã manũ: deinde referta potione & cibo expugnare cœpit dñæ ptinaciã. Et quid pderit inquit hoc tibi: si soluta inedia fueris? si te uiuã sepelieris? si anteq̃ fata poscant indẽnatum spiritum effuderis? id cineres aut manes sepultos credis sentire? uis tu reuiuiscere? uis tu discusso muliebri errore quãdiu licuerit lucis cõmodis frui: ipsum te iacentis corpus cõmouere debet ut uiuas. Nemo inuitus audit: dum cogit̃ aut cibũ sumere aut uiuere. itaq; mulier aliquot dieꝝ abstinentia sicca passa est frãgi ptinaciam suã: nec minus auide se repleuit cibo q̃ ancilla quæ prior uicta est. Cæteꝝ scitis q̄ plærunq; soleat tentare humanã satietatẽ: quibus blãdiciis impetrauit miles ut matrona uellet uiuere: iisdem etiã pudicitiam eius aggressus. Nec deformis aut infacũdus iuuenis caste uidebat̃: cõciliante gratiã ancilla: ac subinde dicente placito ne etiã pugnabis amori? nec uenit in mentẽ quoꝝ consederis aruis? Quid diutius moror? ne hãc quidẽ partẽ corporis mulier abstinuit: uictorq; miles utrũq; persuasit. Latuerunt ergo una nõ tantũ illa nocte qua nuptias fecerunt: sed postero etiã ac tertio die: præclusis uidelicet cõditorii foribus: ut si quis ex ignotis cognatisq; ad monumentũ uenisset: putasset expirasse super corpus uiri pudicissimã uxorẽ. Cæteꝝ delectatus miles & forma & secreto. qcquid boni per facultates poterat coemebat: & prima statim nocte in monumentũ ferebat. Itaq; cruciati unius parentes ut uiderũt laxatã custodiã: detraxere nocte pendentẽ: supremoq; man

dauerũt officio. At miles circũſcriptus dum reſidet: ut po/
ſtero die uidit unã ſine cadauere crucem: ueritus ſuppliciũ
mulieri quod accidiſſet exponit: nec ſe expectaturum iudi
cis ſnĩam: ſed gladio ius dicturum ignauiæ ſuæ. cõmodet
ergo illa perituro locũ: & fatale cõditoriũ familiari ac ui/
ro faceret. Mulier nõ minus miſericors q̃ pudica: nec iſtud
dii ſinant: ut eodẽ tẽpore duoꝝ mihi chariſſimoꝝ hominũ
duo funera ſpectem. malo mortuũ impendere: quã uiuum
occidere. Secundũ hãc orationẽ iubet ex arca corpus ma/
riti ſui tolli: & illi cruci quæ uacabat affigi. Vſus eſt mi/
les ingenio prudentiſſimæ fœminæ. poſteroq; die populus
miratus eſt: qua rõne mortuus iſſet ad crucẽ. Riſu excepe
fabulam nautæ: & erubeſcente nõ mediocriter Thriphena
uultum ſuum ſuper ceruicem Gytonis amabiliter poſuit.
At nõ Lichas riſit: ſed iratũ cõmouens caput: ſi iuſtus inqt
impator fuiſſet: debuit patriſfamiliæ corpus in monumẽ/
tum referre: mulierẽ affigere cruci. Non dubie redierat in
animũ edile: expilatũq; libidinoſa migratione nauigium:
ſed nec fœderis uerba permittebã meminiſſe: nec hilaritas
quæ præoccupauerat mentes: dabat iracũdiæ locũ. Cæteꝝ
Triphena in gremio Gytonis poſita modo implebat oſcu/
lis pectus: interdũ cõcrunabat ſpoliatũ crinibus uultum.
Multos inquit Eumolpus iuuenes carmen decepit: nã ut
qſq; uerſum pedibus inſtruxit: ſenſumq; teneriorẽ uerboꝝ
ambitu intexuit: putauit ſe cõtinuo in heliconem ueniſſe:
ſic forenſibus miniſteriis exercitati frequenter ad carminis
tranqllitatem tanq̃ ad portũ faciliorem refugerũt: creden/
tes facilius poema extrui poſſe: q̃ controuerſiã umbranti/
bus ſententiolis pictam. Cæteꝝ neq; generoſior ſpiritus ſa
nitatem amat: neq; cõcipere aut edere partũ mens poteſt:

18

nisi ingenti flumine litterarum inundante: effugiendũ est ab omni uerborum ut ita dicã uilitate: & sumẽdæ uoces a plebe summotæ: ut fiat odi profanum uulgus & arceo: prætetea curandũ est ne sentẽtiæ emineant extra rationis modum expressæ: sed intexto uersibus colore niteãt. Homerus testis & Lyrici Romanusq; Virgilius & Horatii curiosa fœlicitas: cæteri autẽ aut non uiderunt uiam qua iretur ad carmen: aut uersum timuerunt calcare. Ecce belli ciuilis ingens opus quisquis attigerit: nisi plenus litteris sub onere labetur. non enim res gestæ uersibus compræhendendæ sunt: quod longe melius historici faciunt: sed per ambages deorumq; ministeria & fabulosum sententiarum tormentum præcipitandus est liber spiritus: ut potius furentis uaticinatio appareat: q̃ religiosæ orationis sub testibus fides iamq; si placet hic impetus: etiam si nondum recepit ultimam manum.

Orbem iam totum uictor Romanus habebat:
Qua mare qua terræ qua sydus currit utrũq;:
Nec satiatus erat: grauidis freta pulsa carinis.
Iam peragrabantur: si quis sinus abditus ultra:
Si qua foret tellus quæ fuluum mitteret aurum:
Hostis erat: satisq; intristia bella paratis
Quærebantur opes: non uulgo nota placebant
Gaudia: non usu plebeia trita uoluptas:
Assyria concham
Ac spireum cum laudabat miles in unda
Quæsitus tellure nitor certauerat ostro.
crustas
Hinc numidæ acu satius: illinc noua uellera seres:
Atq; Arabum populus sua despoliauerat arua.
Ecce aliæ clades elisæ uulnera pacis.
Mauri
Quæritur in siluis an reo fera; & ultimus hamon

Affrorum excutitur;ne desit bellua dente
Ad mortes pretiosa fames:præmit aduena classes
Tigris & aurata gradiens uectatur in aula:
Vt bibat humanu populo plaudente cruorem.
Heu pudet affari:perituraq; prodere fata:
Persarum ritu male pubescentibus aunis
Surripuere uiros:exactaq; uiscera ferro
In uenerem fugere:atq; ut fuga mobilis æui
Circunscripta mora properantes differat annos.
Quare se natam non inuenit:omnibus ergo
Scorta placent:factiq; enerui corpore gressus;
Et laxi crineis:& tot noua nomina uestis:
Quæq; iure quærit:ecce affris eruta terris
Citrea mensa:greges seruorum:astrumq; renidens
Ponitur:ac maculis imitatur uilibus aurum:
Quæ sensum turbant hostiale ac male nobile lignum
Turba sepulta mero circunuenit;omniaq; orbis
Præmia correptis miles uagus extruit armis.
Ingeniosa gula est.siculo scarus æquore mersus
Ad mensam uiuus perducitur:atq; lucrinis
Eruta littoribus uendunt conchilia cœnas:
Vt renouent per damna famem.iam phasidis unda
Orbata est auibus:mutoq; in littora tantum
Solæ desertis aspirant frondibus auræ.
Nec minor in campo furor est:emptiq; quirites
Ad prædam strepitumq; lucri suffragia uertunt.
Venalis populus:uenalis curia patrum.
Est fauor in pretio senibus quoq; libera uirtus
Exciderat sparsisq; opibus conuersa potestas:
Ipsaq; maiestas auro corrupta iacebat.

Pellitur a populo uictus Cato: tristior ille est
Qui uicit fascesq; pudet rapuisse Catoni.
Nãq; hoc dedecoris populo: morũq; ruina
Non homo pulsus erat. sed in uno uicta potestas
Romanũq; decus. quare tam perdita Roma
Ipsa sui merces erat: & sine uindice præda:
Præterea geminã depraensam gurgite prædam
Fœnoris illuuies usus q; exciderat æris.
Nulla est certa domus: nullũ sine pignore corpus.
Sed ueluti tabes tacitis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent miseris: detritaq; cõmoda luxu
Vulneribus reparantur. inops audacia tuta est.
Hoc mersant cœno Romã somnoq; iacentem
Quæ poterant artes sana ratione mouere:
Ni furor & bellum ferroq; excissa libido.
Tres tulerat fortuna duces: quos obruit omnis
Armorũ strue diuersa feralis erynis.
Crassum parthus habet: libyco iacet æquore Magnus.
Tertius ingratam perfudit sanguine Romam,
Et quasi non posset tot tellus ferre sepulcra:
Diuisit cineres. hos gloria reddit honores.
Est locus exciso penitus demersus hiatu
Parthenopen inter magnæ dicharchidos arua
Cocyta perfusus aqua: nam spiritus extra
Qui furit: effusus funesto spargitur æstu.
Non hæc autumno tellus uiret: aut alit hærbas
Cespite lætus ager: non uerno persona cantu
Mollia discordi strepitu uirgulta loquuntur:
Sed chaos & nigro squallentia pumice saxa

Gaudent ferali circũtumulata cupressu:
Has inter sedes Ditis pater extulit ora
Bustorum flammis & caua sparsa fauilla:
Ac tali uolucrem fortunam uoce lacessit.
Rerum humanarum diuinarumq; potestas
Quæ noua semper amas: & mox possessa relinquis:
Ecquid romano sentis te pondere uictam?
Nec posse ulterius perituram extollere molem?
Ipsa suas uires odit romana iuuentus:
Et quas struxit opes male sustinet. aspice late
Luxuriam spoliorum: & censum in damna furentem.
Aedificant auro: sedesq; ad sydera mittunt.
Expelluntur aquæ saxis. mare nascitur aruis.
Et permutata rerum statione rebellant.
En etiam mea regna petunt: perfossa dehiscit
Mollibus insanis tellus. iam montibus austris
Antra gemunt: & dum uanus lapis inuenit usum:
Inferni manes cælum sperare fatentur.
Quare age fors muta pacatum in prælia uultum:
Romanosq; cie: ac nostris da funera regnis.
Iam pridem nullo perfundimus ora cruore:
Nec mea Thessiphonæ sitientes perluit artus:
Ex quo syllanus bibit ensis: & horrida tellus
Extulit in lucem nutritas sanguine fruges.
Hæc ubi dicta dedit: dextræ coniungere dextram
Conatus: rupto tellurem soluit hiatu.
Tunc fortuna leui defudit pectore uoces.
O genitor cui cocyti penetralia parent:
Si modo fas est mihi uera impune probari:
Vota mihi cedunt: nec enim minor ira rebellat:

22

Pectore in hoc: leuiorq; exurit flamma medullas.
Omniaq; tribui Romanis arcibus odi:
Muneribusq; meis irascor: destruat istas
Idem qui posuit moles deus: & mihi cordi
Q uippe cremare uiros: & sanguine pascere luxum.
Cerno equidem gemina iam strictos morte Philippos:
Thessaliæq; rogos: & funera gentis iberæ.
Iam fragor armorum trepidantes personat auras
Et Libyæ: cerno tua Nile gementia castra:
Actiacosq; sinus: & Apollinis arma timentes.
Pande age terrarum sitientia regna tuarum:
Atq; animas accerse nouas. uix nauita protheus
Sufficiet simulacra uirum traducere cymba:
Classe opus est. tuq; ingenti satiare ruina
Pallida Thessiphone: consciffaq; uulnera manda
Ad stygios manes laceratus ducitur orbis.
Vix dum finierat: cum fulgure rupta corusco
Intremuit nubes: elisosq; abscidit ignes.
Subsedit pater umbrarum: gremioq; reductus
Telluris pauitans fraternos palluit ictus.
Continuo clades hominum uenturaq; damna
Auspiciis patuere deum: nanq; ore cruento
Deformis titubans uultus caligine texit.
Ciuiles acies iam tum spirare putares.
Parte alia plenos extinxit cynthia uultus:
Et lucem sceleri subduxit rupta tonabant
Verticibus lassis montis iuga: nec uaga passim
Fulmina per notas ibant morientia ripas.
Armorum strepitu cælum furit: & tuba mortem
Sideribus armis acta ciet. iamq; ætna uocatur

Ignibus inſolitis:& in æthera fulmina mittit.
Ecce inter tumulos atq; oſſa arentia buſtis
Vmbrarum facies diro ſtridore minatur.
Fax ſtellis comitata nouis incendia ducit:
Sanguineoq; recens deſcendit Iuppiter igne:
Hæc oſtenta breui ſoluit deus.exuit omnes
Quippe moras Cæſar:uindictæq; actus amore
Gallica proiecit:ciuilia ſubſtulit arma.
Alpibus aeriis.ubi graio nomine pulſo
Deſcendunt rupes:& ſe patiuntur adiri.
Eſt locus Herculeis aris ſacer.hunc niue dura
Claudit hyems:canoq; ad ſydera uertice tollit.
Cælum illinc cecidiſſe putes:non ſolis aduſti
Manſueſcunt radii:non uerni temporis aura:
Sed glacie concreta rigens hyemiſq; pruinis
Totum ferre poteſt humeris minitantibus orbem.
Hæc ubi calcauit Cæſar iuga milite læto:
Orauitq; locum ſummo de uertice mortis:
Heſperiæ campos latæ proſpexit:& ambas
Intentans cum uoce manus ad ſydera dixit.
Iuppiter omnipotens:& tu Saturnia tellus
Armis læta meis:olímq; onerata triumphis:
Teſtor ad has acies inuitum arceſſere Martem:
Inuitas me ferre manus:ſed uulnere cogor
Pulſus ab urbe mea:dum rhenum ſanguine uinco:
Dum Gallos iterum Capitolia noſtra petentes
Alpibus excludo.uincendo certior exul.
Sanguine germano ſexagintaq; triumphis
Eſſe nocens cœpi.q̃q̃ quos gloria terret
Aut qui ſunt qui bella uident? mercedibus emptæ

24

Ac uiles opere:quoq; est mea Roma nouerca:
Vt reor haud impune.nec hanc sine uindice dextram
Vinciet ignauus.uictores ite ferentes
Ite mei comites:& causam discite ferro.
Nanq; omnes unum crimen uocat.omnibus una
Impendet clades.reddenda est gratia uobis:
Non solus uici.quare? quia pœna Tropheis.
Iminet:& sordes meruit uictoria nostra.
Iudice fortuna cadat alea.sumite bellum:
Et tentate manus.certe mea causa peracta est:
Inter tot fortes armatus nescio uinci.
Hæc ubi personuit de cælo delphicus ales
Omnia læta dedit:pepulitq; e mentibus auras.
Necnon horrendi nemoris de parte sinistra
Insolita uoces flamma sonuere sequenti.
Ipse nitor phœbi uulgato latior orbe
Creuit:& aurato præcinxit fulgure uultus:
Fortior hominibus mouit mauortia signa
Cæsar & insolito gressus prior occupat ausus:
Prima quidem glaties:& cana iuncta pruina
Non pugnauit humus:mitiq; quieuit honore.
Sed postq̄ turmæ nimbos fregere ligatos:
Et pauidus quadrupes undarum uincula rupit:
Incaluere niues:mox fulmina montibus altis
Vndabant modo nata:sed hæc quoq; missa putares.
Stabat uicta fluctus stupuere pruina:
Et paulo ante lues iam concidenda iacebat:
Tum uero malefida prius uestigia lusit:
Decepitq; pedes passim turmæq; uiriq;
Armaq; congesta strue deplorata iacebant.

Ecce etiam rigido concussæ flamine nubes
Exonerabantur:nec rupti turbine uenti
Deerant:ac tumida confractum grandine cælum.
Ipsæ iam nubes ruptæ super arma cadebant:
Et concreta gelu ponti uelut unda ruebat.
Victa erat ingenti tellus niue:uictaq; cæli
Sydera:uicta suis hærentia flumina ripis:
Nondum Cæsar erat:sed magnam nixus in hastam
Horrida securis frangebat gressibus arua.
Qualis caucasea decurrens arduus arce
Amphitryoniades:aut toruo Iuppiter ore
Cum se uerticibus magni demisit olympi:
Et periturorum deiecit tæla gigantum:
Dum Cæsar tumidas iratus deprimit arces.
Interea uolucer motis conterrita pennis
Fama uolat:summiq; petit iuga celsa palati:
Atq; hæc Romano toniton ferit omnia signa:
Iam classes fluitare mare:totasq; per alpes
Feruere germano perfusas sanguine turmas.
Arma:cruor:cædes:incendia:totaq; bella
Ante oculos uolitant ergo pulsata tumultu
Pectora:perq; duas scinduntur territa causas.
Huic fuga per terras:illi magis unda probatur:
Et patriæ est pontus:& iam tutior est magis arma
Qui tentata uelit:satisq; iubentibus acti
Quantum quisq; timet:tantum fugit:ocyor ipse.
Hos inter motus populus miserabile uisu
Quo mens icta iubet deserta ducitur urbe.
Gaudet Roma fuga;debellatiq; quirites

Rumoris sonitu mœrentia tecta relinquunt.
Ille manu trepida natos tenet: ille penates
Occultat gremio: deploratumq; relinquit
Limen: & absentem uotis interficit hostem.
Sunt qui coniugibus mœrentia pectora iungant:
Grandæuosq; patres oneris ignara iuuentus
Id pro quo metuit tantum trahit: omnia secum
Hinc uehit imprudens prædamq; in prælia ducit.
Ac uelut ex alto cum magnus inhorruit auster:
Et pulsas euertit aquas: non arma ministris
Non regimen prodest: ligat alter pondera pinus:
Alter tuta sinu tranquillaq; littora quærit:
Hic dat uela fugæ: fortunæq; omnia credit.
Quid tam parua queror? gemino cū consule Magnus:
Ille tremor ponti: sæuiq; repertor hydaspis:
Et piratarum scopulus modo: quem ter ouantem
Iuppiter horruerat: quem fracto gurgite pontus:
Et ueneratus erat summissa bosphoros unda:
Proh pudor imperii deserto nomine fugit:
Vt fortuna leuis Magni quoq; terga uideret.
Ergo tanta lues diuum quoq; numina uidit:
Consensitq; fugæ cæli timor. ecce per orbem
Mitis turba deum terras exosa furentis
Deserit atq; hominum damnatum auertitur agmen.
Pax prima ante alias niueos pulsata lacertos
Abscondit galea uictum caput: atq; relicto
Orbe fugax Ditis petit implacabile regnum:
Huic comes it syncæra fides: & crine soluto
Iusticia: ac mœrens lacera concordia palla.

At contra ſedes herebi qua rupta dehiſcit:
Emergit late Ditis chorus: horrida erynis
Et Bellona minax: facibuſq; armata Megera:
Lethumq;: inſidiæq;: & lurida mortis imago.
Q uas inter furor abruptis ceu liber habenis
Sanguineum late tollit caput: oraq; mille
Vulneribus confoſſa cruenta caſſide uellat.
Hæret detritus leuæ Mauortius umbo
Innumerabilibus tælis grauis: atq; flagranti
Stipite dextra minax terris incendia portat.
Sentit terra deos: mutataq; ſydera pondus
Q uæſiuere ſuum. nanq; omnis regia cæli
In partes deducta ruit: primũq; Dione
Cæſaris acta ſui ducit: comes additur illi
Pallas: & ingentem quatiens Mauortius haſtam:
Magnaq; cum Phœbo ſoror & Cyllennia proles
Excipit: ac totis ſimilis Tirinthius actis.
Intremuere tubæ: ac ſciſſo diſcordia crine
Extulit ad Superos ſtygium caput. huius in ore
Concretus ſanguis: contuſaq; lumina flebant.
Stabant irati ſcabra rubigine dentes:
Tabo lingua fluens: obſeſſa draconibus ora.
Atq; inter toto laceratam pectore ueſtem
Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra.
Hæc ut cocyti tenebras & tartara liquit:
Alta petit gradiens iuga nobilis appennini:
Vnde omnes terras atq; omnia littora poſſet
Aſpicere: ac toto fluitantes orbe cateruas:
Atq; has erupit furibundo pectore uoces.

Sumite nunc gentes accensis mentibus arma:
Sumite:& in medias immittite lampadas urbes.
Vincetur quicunq; latet.non fœmina cesset:
Non puer:aut æuo iam desolata senectus.
Ipsa tremat tellus.lacerataq; tecta rebellent.
Tu legem Marcelle tene:tu concute plebem
Curio:tu fortem neu supprime Lentule martem.
Quid porro tu diue tuis cunctaris in armis?
Non frangis portas:non muris oppida soluis?
Thesaurosq; rapis?nescis tu Magne tueri
Romanas acies:epidauria mœnia quære:
Thessalicosq; sinus humano sanguine tinge.
Factum est in terris quicquid discordia iussit.

Cum hæc Eumolpus ingenti uolubilitate effudisset:tandē Cratona uenimus.ubi quidē paruo diuersorio refecti:po/stero die ampliori fortitudine domum quærentes incidi/mus in turbam hæredipetarū sciscitantiū quid genus ho/minū:aut unde ueniremus. Ex præscripto ergo cōsilii cō/munis exaggerata uerboꝝ uolubilitate unde aut qui esse/mus haud dubie credētibus indicauimus. Procedentibus demū longius:rogaui ancillā ut platea noua duceret do/minā.placuit ancillæ consiliū.Itaq; collegit altius tunicā: flexitq; se in cadophona qui ambulatiōi hærebat.nec diu morata dominā ꝑducit latebris:lateriq; meo applicat mu lierem omnibus simulacris emendatiorem. Nulla uox est quæ formā eius possit comprehēdere: nā quicquid dixero minus erit.Crines ingenio suo flexi per totos se humeros effuderāt frons minima:& quæ radices capilloꝝ retro fle/xerat.& supercilia usq; ad malarum scripturā currentia:

29

& fusus cōfinio luminū pene permixta:oculi clariores stel lis extra lunā fulgentibus:nares paululum inflexæ:& oscu lum quale Praxiteles habere Dianā credidit. Iam mētū. iā ceruix. iam manus. iam pedū candor intra auri gracile uin culum positus parium marmor extinxerat:Itaq; tunc pri- mum Doxida uetus amator contempsi.

Quid factum est quod tu proiectis Iupiter armis
Inter cælicolas fabula muta taces?
Nunc erat a torua summittere cornua fronte:
Nunc pluma crines dissimulare tuos:
Hæc uera est Danae. tempta modo tangere corpus:
Iam tua flāmifero membra calore fluent

Delectata illa risit tam bladū: ut uideretur mihi plenū os extra nubem luna proferre:mox digitis gubernantibus uo- cem:si non fastidis inquit fœminā ornatam:& hoc primū anno uirum expertam:concilio tibi o iuuenis sororem ha- bet & tu quidem fratrē:neq; enim me piguit quærere:sed quid prohibet & sororem adoptare? eodem gradu uenio: tu tamē dignare & meum obsculum cum libuerit cogno- scere. Imo inquā ego per formā tuam te rogo:ne fastidias hominē peregrinum inter cultores admittere:inuenies re ligiosum si te adorari permiseris. ac ne me iudices ad hoc templū gratis accedere:dono tibi fratrem meū. Quid ni inquit illa donas eum:sine quo non potes uiuere:ex cuius osculo pēdes:quē sic tu amas:quēadmodum ego te uolo. Hæc ipsa cum diceret:tanta gratia conciliabat uocem lo- quētis:tam dulcis sonus pertentabat aera:ut putares inter aures canere sirenum concordiā. Itaq; miranti:& toto mi- hi clarius cælo nescio qd relucente:libuit nomē deæ quæ-

15

rere. Itaqꝫ inquit non dixit tibi ancilla mea Circem me uo
cari: non ſum quidem ſolis ꝓgenies: nec mea mater dum
placet: libẽtis mundi curſum detinuit. habeo tamen quod
cælo imputem: ſi non fata coniunxerunt. Imo iam neſcio
quid tacitis cogitationibus deus agit. nec ſine cauſa belie/
no nece amat. ſed inter hæc noia magna fax ſurgit. Sume
ergo amplexũ ſi placet. neqꝫ eſt quod curioſum aliquẽ ex/
timeſcas. longe ab hoc loco frater eſt. Dixit hæc Circe: im
plicitumqꝫ brachiis mollioribus pluma deduxit in terram
uario gramine indutam.

Idæo quales funditur de uertice flores
Terra parens: cum ſe confeſſo uinxit amori
Iuppiter: & toto concepit pectore flammas:
Emicuere roſæ: ridetqꝫ & molle ciperen:
Albaqꝫ de uiridi riſerunt lilia prato.
Talis humus uenerem molles clamauit in hærbas.

In hoc gramine pariter compoſiti mille oſculis quærentes
uoluptatem robuſtam.

Nocte ſoporifera ueluti cum ſomnia ludunt
Errantes oculos: effoſaqꝫ protulit aurum
In lucem tellus: uerſat manus improba furtum:
Theſauroſqꝫ rapit: ſudor quoqꝫ proluit ora:
Candidiorqꝫ dies ſecreto fauit amori:
Et mentem timor altus habet: ne forte grauatum
Excutiat gremium ſecreti conſcius auri.
Mox ubi fugerunt eluſam gaudia mentem:
Veraqꝫ forma redit: animus quod perdidit optat:
Atqꝫ in præterita ſe totus imagine uerſat.

Cubiculũ autẽ meũ chryſis intrauit: codicilloſqꝫ mihi do/

minæ suæ reddidit: in quibus hæc erant scripta. Si libidi/
nosa essem: quærerer decepta: nūc & gratias langori ago:
in umbra uoluptatis diutius lusi. quid tamē agas quæro:
& an tuis pedibus perueneris domū. negant enim medici
sine neruis posse ire. Narrabo tibi adolescens: paralysim
caue. nunquā ægrum tam magno periculo uidi. medius fi
dius iam peristi. quid si idem frigus genua manusq; tenta/
uerit tuas: licet ad tubicines mittas. Quid ergo est? etiam
si grauem iniuriam accepi: homini tam misero non inui/
deo medicinā. Si uis sanus esse: Gytona roga. recipies inq̄
neruos tuos: si triduo sine fratre dormieris. nā quod ad me atti
net non timeo ne quis inueniatur: cui nō minus placeam.
nec speculum mihi: nec fama mentit̃. Vt intellexit Chry/
sis me perlegisse totū conuitium: solent inquit fieri: & p æ
cipue in hac ciuitate: in qua mulieres etiam lunam dedu/
cunt. Itaq; huius quoq; rei cura agitur: rescribe blandius
dominæ animūq; candida humanitate restitue. Verū enim
fatendum: ex qua hora iniuriam accepit: apud se non est.
Libenter quidē parui ancillæ: uerbaq; codicillis talia im/
posui Olienos Circæ salutē. Fateor domina me sæpe pec/
casse. nam & homo sum: & adhuc iuuenis nunquā tamen
ante hunc diem usq; ad mortē deliqui. habe inquā confi/
tentem reum. quicquid iusseris merui. proditionem feci:
homines occidi: templum uiolaui. in hæc facinora quære
suppliciū. siue occidere placet: ferro meo uenio. siue uer/
beribus contenta es: curro nudus ad dominam. Id tantum
memento non me sed instrumenta peccasse. paratus miles
arma nō habui. qs hæc turbauerit nescio. forsitan animus
antecesserit morā corporis: forsitan dum omni cōcupisco

16

32

uoluptatem tempore:consumpsi. non inuenio quod feci. Paralysim tamen cauere iubes: tanquã maior fieri possit: quæ abstulit mihi per quod etiam te habere potui. Summa tamẽ excusationis meæ hæc est: placebo tibi; si me culpam emendare dimiseris.

Nobilis æstiuas platanus diffuderat umbras:
Et baccis redimita daphne: tremulæq; cupressus:
Et circuntonsæ trepidanti uertice pinus
Has inter ludebat aquis errantibus amnis
Spumeus: & querulo uexabat rore capillos.
Dignus amore locus. testis siluester Iasdon
Atq; urbana progne. quæ circum gramina fusæ
Ac moles uiolas. cantu sua rura colebat.

Fremebat illa resoluta marmoreis ciuibus aureum tortũ: myrtoq; florenti quietum uerberabat. Itaq; ut me uidit: paululum erubuit: hesternæ scilicet iniuriæ memor deinde ut remotis omnibus secundum inuitantem consedi: ramum super oculos meos posuit: & quasi pariete interiecto audacior facta: quid inquit paralytice: & quid hodie totus uenisti? rogas inquam ergo potius quam temptas? totoq; corpore in amplexum eius immissus: nõ precantis usq; ad satietatem osculis fruor. Quod solum igitur saluo pudore poteram contingere: langorem putaui: conditusq; lecticulo totum ignem furoris in eam conuerti: quæ mihi omniũue malorum causa fuerat.

Ter corripui terribilem manu bipennem:
Ter languidior colliculi repente thyrso
Ferrum timui: quod trepido dabat male usum.
Nec iam poteram: quod modo conficere libebat.

Nácq illa metu frigidior rigente bruma
Confugerat in uiscera mille operta rugis.
Iam non potui supplicio caput aperire
Sed furciferæ mortifero timore lusis
Ad uerba magis quæ poterant nocere fugi.
Erectus igitur in cubitū: ac fere oratione uexaui contumacem. qd dicis inq̄ omniū hominū deorūq pudor? nam ne nominare qdem te inter res serias fas est: hoc de te merui; ut me in cælo positū ad inferos traheres?
Illa solo fixos oculos diuersa tenebat.
Nec magis incepto uultus sermone mouetur
Quam lentæ salices lassoue papauera collo.
Nec minus ego tam fœda obiurgatione finita pœnitentiã agere sermonis mei cœpi: secretoq rubore pfundi ꝙ oblitus uerecūdiæ meæ tū ea parte corporis uerba contulerim quã ne ad cognitionē qdem admittere seuerioris notæ homines solent. Mox perfricata diutius fronte: quid aūt ego inq̄ mali feci: si dolorem meū natali conuitio exoneraui? aut qd est ꝙ in corpore humano uētri maledicere solemus aut gulæ capitiq etiam cum sæpius dolet. qd? nū ut Vlyxes cum corde litigat suo?
Quid me spectatis constricta fronte Catones?
Damnatisq nouæ simplicitatis opus?
Sermonis puri non tristis gratia ridet.
Quodq facit populus candida linga refert:
Nam quis concubitus ueneris qui gaudia nescit?
Quis petit in tepido membra colore thoro?
Ipse pater ueri doctus Epirus in arce
Iussit: & hanc uitam dixit habere deos.

Hac declamatione finita Gytona uoco:& narra mihi inq̄ frater:sed eam si de ea nocte? qua te mihi Ascyltos subduxit usq; iniuriam uigilauit? an contentus fuit uidua pudicaq; nocte? Tetigit puer oculos suos:cōceptisq; iurauit uerbis sibi ab Ascylto nullam uim factam:positoq; in limine genu sic deprecatur sua uictima uersu.

Nympharum Bacchiq; comes:quem pulchra Dione
Diuitibus siluis numen dedit:inclyta paret
Cui lesos uiridisq; thasos:quem lydus adorat
Septifluus:templūq; tuis imponit hipeplis:
Huc ades:& Bacchi tutor dryadumq; uoluptas:
Sed timidas admitte preces.non sanguine tristi
Persusus uenio:non templis impius hostis
Admoui dextram:sed inops:& rebus egenis
Attritus:facinus non toto corpore feci
Q uisquis inops peccat minor est reus.hac prece quæso
Exonera mentem:culpæq; ignosce minori.
Et quandoq; mihi fortunæ arriserit hora:
Non sine honore tuum patiar decus ibit ad aras:
Corniger & querulæ festus suis hostia lactens:
Spumabat pateris hornus liquor:& ter ouantem
Circa delubrum gressum feret ebria pubes.

Cum hæc ago:solertiq; cura deposito meo caueo:intrauit delubrū anus laceratis crinibus atraq; ueste deformis:extra quæ uestibulum me iniecta manu duxit:ac me iterum in cellam sacerdotis nihil recusantem perduxit:impulitq; supra lectum:& arundinē rapuit ostio:iterūq; nihil respōdentem mulctauit.ac nisi primo quassata arundo impetū uerberantis minuisset:forsitan etiā bracchia mea caputq;

fregisset. Ingemui eo utiq̧ ꝓpter mascarpionē: lachrimisq̧ ubertim manātibus obscuratū dextra caput sup̱ puluinar inclinaui. Nec minus illa fletu confusa altera parte lectuli sedit: ætatisq̧ lóge morā tremulis uocibus cœpit accusare. Interuenit sacerdos: qd nos inquit in cellam meā tāq̄ ante recens bustū uenistis? O inquit Genotra hunc adolescentē quem uides malo astro natus est. nanq̧ neq̧ puero puella bona sua uendere potest. ad summā qualem putas esse: qui de Circes thoro sine uoluptate surrexit?

Q uicquid in orbe uides paret mihi: florida tellus
Cum uolo spissatis arescit languida succis:
Cum uolo fundit aquas scopulis: atq̧ horrida saxa
Niliades iaculantur aquas. mihi pontus inertes
Summittit fluctus: zephiriq̧ tacentia ponunt
Ante meos sua flabra pedes. mihi sua flumina parent.
Hircanæq̧ tigres: iussi & seruire dracones.
Q uid leuiora loquar? lunæ descendit imago
Carminibus deducta meis: trepidusq̧ furentes
Flectere phœbus equos reuoluto cogitur orbe.
Tantum dicta ualent. tauroꝝ flamma quiescit
Virgineis extincta sacris. phœbeia Circe
Carminibus magicis socios mutauit Vlixis
Protheus esse solet quicquid libethis ego callens
Artibus idæos frutices in gurgite sistam:
Et rursus fluuios in summo uertice ponam.

Inhorrui ergo tali fabulatione cōterritus: anumq̧ diligen-tius inspicere incœpi. Ergo Genotra exclamat impio para te mox incincta quadrato pallio cucumā ingentē foco ap-posuit: detersisq̧ curiose manibus inclinauit se in lectum:

35

ac me semel iterumq; basiauit: simulq; pannum de carna/
rio detulit furca: in quo faba erat ad usum reposita. Vt sol
uit ergo licio pannũ: partẽ leguminis super mensam effu/
git: iussitq; me diligenter purgare. Seruio ego impio: gra/
naq; sordidissimis putaminib9 uestita curiosa manu segre
go. At illa inertiam meam accusans improbat. tollit: den/
tibus quæ folliculos perite spoliat: atq; in terrã ũeluti mu/
scarum imagines despuit. Mirabile quidẽ paupertatis in/
genium: singularemq; rerum quasdam artes.

Indum non fulgebat ebur quod inhæserat auro:
Nec iam calcato radiabat marmore terra
Muneribus delusa suis: sed crate saligna
Impositum cereris uacuæ nemus: & noua terræ
Pocula: quæ facili uilis rota fixerat actu.
Hinc molli scille latus: & de candice lento
Vimineæ lances: maculataq; teste lyæo:
Et paries circa palea satiatus inani:
Fortuitoq; luto clauus numerabat agrestes:
Et uiridi iunco gracilis pendebat arundo.
Præterea quæ fumoso suspensa tigillo
Conseruabat opes humilis casa mitia seruo
Inter adoratas pendebat texta coronas
Et timbræ ueteres: & passis ima racemis.
Qualis in actæa quondam fuit hospita terra
Digna sacris Hæcates: quã musa loquentibus annis
Baccineas ueteres uiuando tradidit æuo.

Tum illa carnis etiam paululum delibat: & dum coæqua
le natalium suorum synciput in carnarium furca reponit:
fracta est putris sella: quæ staturæ altitudinem adiecerat:

anumq; pondere suo deiectam super focum mittit: frangitur ergo ceruix cucumæ: ignemq; cõualescentem restringuit: atq; totam faciem excitato funere perfudit. Consurrexi equidem turbatus: anũmq; non sine risu erexi. Itaq; ad casæ ostiolum processi: & ecce anseres sacri impetum in me faciunt: fœdoq; ac ueluti rabioso stridore circunsistunt trepidantem. atq; alius tunicam meam lacerat alius uincula calciamentorum resoluit ac trahit: unus etiam dux ac magister sæuiciæ non dubitauit crus meum serrato uexare morsu. Oblitus itaq; nugarum pedem mensulæ extorsi: cœpiq; pugnacissimum animal armata elidere manu. nec satiatus defunctorio ictu morte me anseris uindicaui.

Tales herculea stymphalidas arte coactas
Ad cælum fugisse reor. peneq; fluentes
Harpyias: cum furtiuo maduere ueneno
Fallaces æpule. tremuit perterritus æther
Planctibus insolitis: confusaq; regia cæli.

Cum protuli anserem: anus ut uidit tam magnum æque sustulit clamorem: ut putares iterum anseres limen intrasse. cõfusus itaq; & nouitate facinoris attonitus quærebam quid excanduisset: aut quia anseris potius q̃ mei misereretur. At illa complosis manibus scelerate inquit & loqueris? nescius q̃ magnũ flagitium admiseris. Occidisti Priapi delitias: anserem omnibus matronis acceptissimũ. Itaq; ne te putes nihil egisse: si magistrat9 hoc scierit: ibis in crucem. polluisti sanguine domiciliũ meũ inuiolatum. fecisti ut me qsqs uoluerit inimicus sacerdotio pellat.

38

Quisquis habet nummos secura nauiget aura:
Fortunamq; suo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen: ipsumq; licebit
Acrisium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat: declamet: concrepet: omnis
Et peragat causas: sitq; Catone prior:
Iurisconsultus paret non paret habento
Atq; esto quicquid Seruius & Labeo.
Multa loquor: quid uis nummis præsentibus optat:
Et ueniet. clausum possidet arca Iouem.

Τελοσ

Impressum Venetiis per Bernardinum Venetum
De Vitalibus Anno domini. M. cccc. xcix.
Die. xxiii. Mensis Iulii.

Petronij ex Piero Valeriano

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit
Tantalus infoelix quem sua vota premunt
Divitis haec magni facies erit omnia late
Qui tenet, et sicco concoquit ore famem.

20 21